

Міністерство освіти і науки України

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ**

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА

**Навчальний посібник
для іноземних слухачів підготовчого відділення**

Харків 2019

Міністерство освіти і науки України

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ**

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА

**Навчальний посібник
для іноземних слухачів підготовчого відділення**

Рекомендовано
науково-методичною радою університету
як навчальний посібник
для іноземних слухачів підготовчого відділення

Харків 2019

УДК 811.161.1(075.8.)

У 45

Рецензенти:

В. А. Перцева, канд. філол. наук, доцент кафедри українознавства Харківського національного університету внутрішніх справ;

О. Ф. Кучеренко, канд. філол. наук., доцент кафедри української мови та мовної підготовки іноземних громадян Харківського національного університету будівництва та архітектури

Рекомендовано кафедрою української мови та мовної підготовки іноземних громадян, протокол № 6 від 22.01. 2019 р.

Затверджено науково-методичною радою університету,
протокол № 8 від 30.05. 2019 р.

У 45 Ємець І. М., Сулятицький А. В. Українська мова як іноземна: навчальний посібник для іноземних слухачів підготовчого відділення. – Х.: ХНУБА, 2019.– 120 с.

Навчальний посібник призначено для самостійного закріплення теоретичних знань і практичних умінь з граматики української мови як іноземної слухачами-іноземцями.

Завдання і таблиці, пропонувані у посібнику, розроблено відповідно до програми курсу з української мови для іноземних слухачів, які навчаються на підготовчому відділенні.

Граматичний матеріал даного посібника відповідає вимогам програми першого етапу навчання іноземних студентів у ЗВО. Послідовність та рівень складності завдань для закріплення граматичного матеріалу узгоджується із Загальноосвітнім стандартом з української мови як іноземної (рівень: А1), що полегшує виконання завдань і підвищує ефективність навчання.

Табл.: 50 ; бібліограф.: 14 назв

© І. М. Ємець, А. В. Сулятицький, 2019

Передмова

Навчальний посібник призначено для самостійного закріплення теоретичних знань і практичних умінь з граматики української мови як іноземної слухачами-іноземцями.

Завдання і таблиці, пропоновані у посібнику, розроблено відповідно до програми курсу з української мови для іноземних слухачів, які навчаються на підготовчому відділенні.

Порядок розташування таблиць і завдань відповідає послідовності викладення граматичного матеріалу на початковому етапі навчання і охоплює весь матеріал, передбачений програмою.

З метою полегшення сприйняття граматичного матеріалу слухачами-іноземцями на початковому етапі навчання закінчення виділяються умовно. Таблиці можуть бути використані як під час самостійної роботи, так і у процесі роботи слухачів з викладачем. Зміст і структура поданого матеріалу дозволяють швидко і результативно повторювати граматику, сприяють систематизації набутих знань з української мови як іноземної.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ І СКОРОЧЕННЯ
Conventions and shortenings

□	закінчення	ending
∧	суфікс	suffix
┌	префікс	prefix
ім. –	іменник	noun
ч.р. –	чоловічий рід	masculine gender
ж.р. –	жіночий рід	feminine gender
с.р. –	середній рід	neuter gender
одн. –	однина	singular
множ. –	множина	plural
Н.в. (в. 1) –	називний відмінок	Nominative case
Р.в. (в. 2) –	родовий відмінок	Genitive case
Д.в. (в. 3) –	давальний відмінок	Dative case
З.в. (в. 4) –	знахідний відмінок	Accusative case
О.в. (в. 5) –	орудний відмінок	Instrumental case
М.в. (в. 6) –	місцевий відмінок	Prepositional case
Кл.в. (в. 7) –	кличний відмінок	Vocative case
О –	об'єкт	Object
хО ₄ –	об'єкт 4 (в. 4) без прийменника	Object 4 without preposition
S –	суб'єкт	Subject
P –	предикат	Predicate
О ₅ –	об'єкт 5 (в. 5)	Object 5
НДВ –	недоконаний вид	imperfective aspect
ДВ –	доконаний вид	perfective aspect
АК –	активна конструкція	active construction
ПК –	пасивна конструкція	passive construction

ЧАСТИНА 1

ЧАСТИНИ МОВИ

Таблиця 1.1 – САМОСТІЙНІ
Table 1.1 – Notional parts of speech

№ пор.	Назва	Запитання	Приклади						
С а м о с т і й н і ч а с т и н и м о в и									
1	Іменник Noun	<i>хто?</i> <i>що?</i>	сестра, Марія, мати, брат, Ілля рука, аудиторія, вчитель, урок, вікно, прізвище						
2	Прикметник Adjective	<i>який?</i> <i>яка?</i> <i>яке?</i> <i>які?</i>	новий нова нове нові	синій синя синє сині					
3	Займенник Pronoun	<i>хто?</i> <i>що?</i> <i>чий?</i> <i>чия?</i> <i>чие?</i> <i>чий?</i>	я ти він, вона, воно	ми ви вони	мій моя моє мої	твій твоя твоє твої	наш наша наше наші	ваш ваша ваше ваші	їхній їхня їхнє їхні
4	Числівник Numeral	<i>скільки?</i> <i>котрий?</i> <i>котра?</i> <i>котре?</i> <i>котрі?</i>	один, два, п'ятнадцять, шістдесят, сто, двісті двадцять сім	перший перша перше перші	другий друга друге другі	третій третья третє треті			
2	Дієслово Verb	<i>що робити?</i> <i>що зробити?</i>	читати, писати, працювати прочитати, написати						
3	Прислівник Adverb	<i>де?</i> <i>як?</i> <i>коли?</i> <i>куди?</i> <i>скільки?</i>	там, тут, вдома добре, легко, тихо сьогодні, вчора, потім туди, ліворуч, вниз багато, мало, двічі						

Продовження табл. 1.2 – СЛУЖБОВІ ЧАСТИНИ МОВИ
 Table 1.2 – Function words

№ пор.	Назва	Запитання	Приклади
С л у ж б о в і ч а с т и н и м о в и			
1	Прийменник Preposition	–	в, на (у школі, <i>на</i> факультеті) з, із (з братом, з університету, <i>із</i> Запоріжжя, брат <i>із</i> сестрою) до (<i>до</i> кабінету, <i>до</i> сестри)
2	Сполучник Conjunction	–	1) і (й), та (в значенні <i>і</i>): Це мама <i>і</i> тато. Це Андрій <i>та</i> Ольга. а, але: Це брат, <i>а</i> це друг. не тільки..., але й: Я знаю <i>не тільки</i> арабську, <i>але й</i> англійську мову. 2) тому що: Богдан добре розмовляє українською, <i>тому що</i> це його рідна мова. що: Я знаю, <i>що</i> завтра у нас екзамен. тому: Микола прокинувся пізно, <i>тому</i> запізнився на урок.
9	Частка Particle	–	не: не працює, <i>не</i> говорить теж (також): Роман – мій друг, Борис – <i>також</i> мій друг. чи: <i>Чи</i> знаєте ви українську?
10	Вигук Interjection	–	О! Ой! А! Ех! Стоп! (Ой! Боляче!)

ЧАСТИНА 2
ІМЕННИК
NOUN

Таблиця 2.1 – РІД ІМЕННИКІВ
Table 2.1 – The gender of the nouns

Рід Запитання	Чоловічий (він)	Жіночий (вона)	Середній (воно)
Хто?	друг□ СергіЙ батькО МиколаА суддЯ	сестрА бабусЯ ЄвгенІЯ матИ	дівчА немовлЯ
Що?	стіл □ дім □ санаторіЙ	кімнатА землЯ статтЯ екскурсіЯ – (і)Я ніч□ любов□	вікнО містО місцЕ морЕ заняттЯ здоров'Я
	□, -А, -О, -Я, -Й, -ій, Ь	-А, -Я, -ія, Ь, □	-О, -Е, -А, -Я

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Читайте.

1 Хто це? Це мати? – Так, це мати.

Хто це? Це тато? – Так, це тато.

Хто це? – Це мати. Хто це? – Це тато.

2 Це кімната. Там вікно?. Тут ваза.

Це стакан? – Так, це стакан. Там вода? – Так, там вода?.

Це кімната. Тут парта. Тут папка і карта.

Це кімната? – Так, це кімната.

Тут урок? – Так, тут урок.

Там вікно? – Так, там вікно?.

Тут парта? – Так, тут парта.

Там папка? – Так, там папка.

3 – Це мати, а це тато. А хто це? Це Павло? – Так, це Павло, він лікар.

– Хто там? Там мати?

– Так, там мати. Мати вдома.

– Вона лікарка?

- Ні, вона економіст.
- А тато?
- Він програміст.
- Тато вдома?
- Так, він зараз удома.

Завдання 2

Читайте речення. Доповнюйте їх словами, які ви знаєте.

- 1 Це фото. Тут тато, мама ...
- 2 Тут клас. Там студент, ...
- 3 Це сумка. Там булка, ...
- 4 Це стіл. Тут лампа, ...

Завдання 3

Запишіть слова у таблицю.

Він	Вона	Воно
- □	-а	-о/-е

Дата, музика, будинок, пані, молоко, дитина, онук, тема, завод, небо, зима, тато, радіо, булка, слово, пан, лампа, ваза, сумка, стакан, текст, група, папір, сік, масло, суп, місто, син, місце, мати, сир, фраза, дорога, звук, стіл, кіно, клас, сад, вікно, кімната, вправа, море.

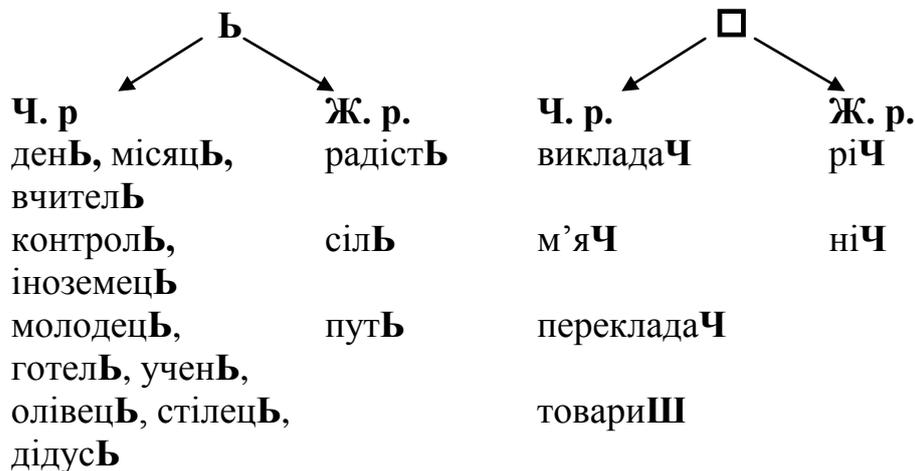
Завдання 4

Запишіть слова у таблицю.

<i>Хто? (істота)</i>	<i>Що? (неістота)</i>
Студент	Дошка

Факультет, декан, стільці, деканат, кабінет, секретар, документ, паспорт, перекладач, зошит, ручка, оголошення, сумка, викладач, бібліотека, бібліотекар, книжка, словник, група, аудиторія, подруга, товариш, українка, олівець, підручник, юнак, кут, юрист, працівник, посол, папір.

Запам'ятайте!

Таблиця 2.2 – МНОЖИНА ІМЕННИКІВ
Table 2.2 – Plural of the nouns

Однина	Множина	Закінчення
Ч о л о в і ч и й р і д		
університет□ урок□ студент□	університетИ урокИ студентИ	□ + И
учителЬ□ іноземець□ ніЖ□ товариШ□ викладаЧ□ доЩ□ лікаР□	учителІ іноземці ножі товариші викладачі дощі лікарі	Ь → І Ж } Ш } Ч } + І Щ } (а)Р }
музей краї санаторіЙ	музеї краї санаторії	(е)Й → (е)ї (а)Й → (а)ї (і)Й → (і)ї

Запам'ятайте!

І // О

О // О

Е // Ё

стіл – столі

гуртóжиток – гуртóжитки

день – дні

гість – гóсті

будінок – будінки

олівéць – олівці

рік – роки

квитóк – квиткі

стілéць – стільці

сік – sóки

малюнок – малюнки

хлóпець – хлóпці

кóлір – кольорі

садóк – садкі

іноземець – іноземці

Продовження табл. 2.2
Table 2.2 – Continued

Однина	Множина	Закінчення
Ж і н о ч и й р і д		
країна подруга	країни подруги	А → И
земля стаття вулиця	землі статті вулиці	Я → І
лабораторія аудиторія	лабораторії аудиторії	(і)Я → (і)ї
ніч вежа задача душа площа	ночі вежі задачі душі площі	□ → І (Увага! І // О) А → І (після Ж, Ч, Ш, Щ)

Запам'ятайте!

сім'я – сім'ї
дитина – діти
людина – люди
дівчина – дівчата

мати – матері
квітка – квіти
ніч – ночі
річ – речі

Продовження табл. 2.2
Table 2.2 – Continued

Однина	Множина	Закінчення
С е р е д н і й р і д		
вікно море прізвище плече	вікна моря прізвища плечі	О → А Е → Я Е → А Е → І
заняття завдання	заняття завдання	– –
кафе таксі радіо піаніно	кафе таксі радіо піаніно	– – – –
		Не змінюється! Does not change!

Запам'ятайте!

око – очі
плече – плечі

ім'я – імена
плем'я – племена

теля – телята
курча – курчата

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Пишіть закінчення.

Зразок: клас – класи

Кімната – кімнат..., лампа – ламп..., студент – студент..., папка – папк..., студентка – студентк..., місто – міст..., економіст – економіст..., булка – булк..., буква – букв..., сумка – сумк..., група – груп..., завод – завод..., сад – сад..., син – син..., брат – брат..., сестра – сестр..., номер – номер..., слово – слов..., програміст – програміст..., дорога – дорог..., урок – урок..., вікно – вікн..., музей – музе..., клуб – клуб..., місто – міст..., автобус – автобус..., товариш – товариш..., площа – площ..., вулиця – вулиц..., столиця – столиц..., трамвай – трамва..., дата – дат..., країна – країн..., лампа – ламп..., склад – склад..., яйце – яйц..., лікар – лікар..., учитель – учител..., книжка – книжк..., аудиторія – аудиторі..., ложка – ложк..., помилка – помилк..., господар – господар..., відповідь – відповід..., новина – новин..., прізвище – прізвище, зразок – зраз..., будинок – будин..., дівчина – дівчин..., хлопець – хлоп..., дитина – д...ти,

Завдання 2

Читайте речення. Пишіть їх. Покажіть, що предметів більше одного.

Зразок: Тут клас. Тут класи.

Тут клас. Там студент і студентка. Там сумка та папка. Там лампа та ваза. Там слово і бува. Це текст і вправа. Це завод і парк. Тут брат і сестра.

Завдання 3

Запишіть іменники в множині. Поставте наголос.

Вікно, дошка, дочка, зошит, квітка, кімната, книжка, магазин, море, подруга, річка, озеро, ручка, слово, телевізор, товариш, університет, аудиторія, гуртожиток, їдальня, жінка, журнал, комп'ютер, країна, ліжко, музей, олівець, підручник, сестра, словник, стілець, столиця.

Завдання 4

Запишіть слова у таблицю.

Він	Вона	Воно
- □, -й	-а	-о/-е

Сік, звук, слово, край, басейн, музей, місто, фото, автобус, парк, подруга, масло, група, стіл, дід, сад, ваза, мати, молоко, музика, карта, трамвай, будинок, дата, сир, країна, лампа, буква, склад, яйце, сумка, вода, лікар, юнак, клуб, кава, булка, папір, книга, аудиторія, зразок.

Завдання 5

Запишіть слова у таблицю.

<i>Він</i>	<i>Вона</i>	<i>Воно</i>	<i>Вони</i>
дім	кімната	фото	книги

Університет, деканат, слова, факультет, аудиторії, стіл, книжка, завдання, викладач, батько, мати, будинок, кімната, ліжко, товариші, подруга, шафа, візи, диск, підручники, олівець, гумка, вправа, гуртожиток, комп'ютери, фото, місця, дівчина, хлопець.

Завдання 6

Запишіть слова у таблицю.

Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід

Студентка, банк, коледж, викладач, ліжко, сад, бібліотека, лекція, перерва, магазин, життя, комп'ютер, лікарня, гуртожиток.

Таблиця 2.3 – НАЗИВНИЙ І КЛИЧНИЙ ВІДМІНКИ (в. 1 і в. 7)

Table 2.3 – Nominative and vocative case

Називний (в. 1)	Кличний (в. 7)	Називний (в. 1)	Кличний (в. 7)	Примітка
Він				
пан□ брат□ Іван□	панЕ! братЕ! ІванЕ!	АндріЙ СергіЙ	АндріЮ! СергіЮ!	
ПавлО ПетрО	ПавлЕ! ПетрЕ!			<i>Увага!</i> Перехід наголосу / <i>Stress transition</i>
батькО син□ соловейкО	батькУ! синУ! соловейкУ!			
друг□ Бог□ юнак□	дружЕ! БожЕ! юначЕ!			Чергування / <i>Interchange of consonants</i> г — ж к — ч
Вона				
пані Оксана Марина мама мати	пані! ОксанО! МаринО! мамО! матИ!	ГалЯ ВалЯ СонЯ ТанЯ Мар(і)Я Соф(і)Я	ГалЮ! ВалЮ! СонЮ! ТанЮ! Мар(і)Є! Соф(і)Є!	
дочка сестра	дочкО! сестрО!	земля	землЕ!	<i>Увага!</i> Перехід наголосу / <i>Stress transition</i>
Воно				
полЕ морЕ	полЕ! морЕ!			

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Запишіть слова, розкриваючи дужки.

- 1 Добрий день, (юнак, хлопець, дівчина, брат, сестра, батько, мама)!
- 2 Ласкаво просимо, (друг, подруга, друзі, Андрій , Галина , Леонід Степанович, Людмила Іллівна)!
- 3 Щиро дякую, (Петро Сергійович, Микола Андрійович)!
- 4 Скажіть, (Оксана Миколаївна, Тетяна Дмитрівна)!
- 5 До побачення, (Петрик, Василько, Тарасик, Марійка, Ганнуся, Надійка)!
- 6 Вітаємо Вас, шановний (Іван Петрович, Микола Гнатович, Андрій Миколайович)!
- 7 Як почувасте себе, шановна (Марія Михайлівна, Надія Петрівна)?
- 8 Куди йдеш, (Андрій, Василь, Микола, Галя, Оля, Надія, доня, син)?

“Mother, put it please on the shelf.” — “Мамо, поклади це, будь ласка, на полицю.”

Увага! У кличній формі вживається ім'я та по батькові, але **не прізвище!**

Таблиця 2.4 – ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК (в. 3)

Table 2.4 – Dative case

Рід	Називний відмінок (в. 1) <i>Хто?</i>	Давальний відмінок (в. 3) <i>Кому?</i>	Закінчення	
Ч. р.	Віктор□	ВікторОВІ ВікторУ	□ + ОВІ □ + У	
	інженер□	інженерОВІ інженерУ	□ + ОВІ □ + У	
	лікар□	лікарЕВІ лікарЮ	-ар + ЕВІ -ар + Ю	
	батькО	батькОВІ батькУ	О → ОВІ О → У	
	викладаЧ	викладачЕВІ викладачУ	Ч + ЕВІ Ч + У	
	товариШ	товаришЕВІ товаришУ	Ш + ЕВІ Ш + У	
	учителЬ	учителЕВІ учителЮ	Ь → ЕВІ Ь → Ю	
	СергіЙ	СергіЄВІ СергіЮ	Й → ЄВІ Й → Ю	
	МиколаА	МиколІ	А → І	
	Алі	Алі	–	
Ж. р.	сестрА	сестрІ	А → І	
	НаталЯ	НаталІ	Я → І	
	Марія	МаріЇ	(і)Я → (і)Ї	
	матИ	матерІ	-ер + І	
	ОльгаА	ОльзіІ	гА → зіІ	Увага! Г → З К → Ц Х → С
	студенткаА	студентціІ	кА → цціІ	
	СолохаА	СолохіІ	хА → ціІ	
	Мішель	Мішель	–	
Лілі	Лілі	–		

Дієслова:

відповідати – відповісти
говорити – сказати
давати – дати
допомагати – допомогти

писати – написати
подобатися – сподобатися
показувати – показати
розповідати – розповісти

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Кому він написав листа?

Давальний відмінок (в. 3) <i>Кому?</i>	Називний відмінок (в. 1) <i>Хто?</i>
Він написав листа_____.	сестра дочка друг батько жінка Віктор товариш

Завдання 2

Дайте відповіді на питання. Слова в дужках поставте в правильній формі.

- 1 Кому Марія дала підручник? (друг).
- 2 Кому викладач пояснив нову тему? (студент).
- 3 Кому Ахмед подарував квіти? (дівчина).
- 4 Кому и допомагають? (син).
- 5 Кому Богдан купив ліки? (дідусь).
- 6 Кому ти подякував за допомогу? (лікар).

Таблиця 2.5 – ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК (ПРЯМИЙ ОБ’ЄКТ) (в. 4)

Table 2.5 – Accusative case denoting the direct object

Називний відмінок (в. 1) <i>Хто?</i>	<i>Що робить (роблять)?</i>	Знахідний відмінок (в. 4) <i>Що?</i>
Віктор	читає	журнал□ (ч. р.)
Ганна	пише	диктант□ (ч. р.) лист(А) (ч. р.) реченнЯ (с. р.) словО (с. р.) статтЮ (ж.р.)
Студенти	слухають	музикУ (ж. р.) піснЮ (ж.р.)
Брати	читають	газетИ й журналИ (мн.) статтІ, слова
<i>Хто?</i>	<i>Що робить (роблять)?</i>	<i>Кого?</i>
Антон	знає	ВікторА й ІллЮ
Марія	розуміє	ГаннУ й МаріЮ
Сестра	бачить	батькА й подругУ

Дієслова: бачити – побачити читати – прочитати дивитися – подивитися
 вивчати – вивчити забувати – забути хотіти – захотіти
 викликати – викликати розв’язувати – розв’язати купувати – купити
 запитувати – запитати писати – написати робити – зробити
 розуміти – зрозуміти чекати – зачекати любити – полюбити
 слухати – послухати брати – взяти знайомити – познайомити
 співати – заспівати запрошувати – запросити показувати – показати

Таблиця 2.6 – ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК ІСТОТ (в. 4)
Table 2.6 – Accusative case denoting an animate object

Рід	Називний відмінок (в. 1) <i>Хто?</i>	Знахідний відмінок (в. 4) <i>Кого?</i>	Закінчення
Ч. р.	Віктор□ інженер□ лікар□ батькО викладаЧ товариШ учителЬ СергіЙ МиколаА	ВікторА інженераА лікарЯ батькА викладачА товаришА учителЯ СергіЯ МиколУ	□ + А □ + А -ар + Я О → А Ч + А Ш + А Ь → Я (і)Й → (і)Я А → У
	Алі Еффе	Алі Еффе	– –
Ж. р.	студенткА НаталЯ МарІЯ матИ	студенткУ НаталЮ МаріЮ Матір!	А → У Я → Ю (і)Я → (і)Ю –
	Ліліан Мішель Лілі	Ліліан Мішель Лілі	–

Дієслова: бачити – побачити запрошувати – запросити розуміти – зрозуміти
 виклика́ти – ви́кликати знати – узнати слухати – послухати
 забувати – забути любити – полюбити
 запитувати – запитати показувати – показати

Таблиця 2.7 – ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК ЗІ ЗНАЧЕННЯМ НАПРЯМКУ РУХУ (в. 4)

Table 2.7 – Accusative case denoting motion direction

Рід	Називний відмінок (в. 1) <i>Хто?</i>	<i>Що робить (роблять)?</i>	<i>Куди? (в. 4, *в. 2)</i>
Ч. р.	Віктор	іде (йде), іде	в університет□ *до університетУ
	Сергій		у гуртожиток□ *до гуртожиткУ
	студент	іде (йде), іде	у музеї до музеюЮ
	Микола		у бібліотекУ *до бібліотекИ
	батько		у їдальнюЮ *до їдальніІ
	Ганна	іде (йде), іде	у лаборатор(і)Ю *до лаборатор(і)їЇ
Множ.	студенти	ідуть (йдуть), ідуть	у поліклінікУ *до поліклінікИ
	друзі	ідуть (йдуть), ідуть	у посольствО *до посольстваА

* Варіант Р.в.

Запам'ятайте!

на завод

на фабрику

на пошту

на площу

на вулицю

на стадіон

на проспект

на лекцію

на екскурсію

на зустріч

на концерт

Таблиця 2.8 – ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК ЗІ ЗНАЧЕННЯМ НАПРЯМКУ РУХУ (ГЕОГРАФІЧНІ НАЗВИ) (в. 4)

Table 2.8 – Accusative case denoting motion direction (geographical names)

Рід	Називний відмінок (в. 1) <i>Що?</i>	<i>Куди?</i>	Закінчення
Ч. р.	Камерун□	у Камерун□	□ – □
	Китай	у Китай	Й – Й
	Ізраїль	в Ізраїль	Ь – Ъ
С. р.	Закарпаття	У Закарпаття	–
	Запоріжжя	У Запоріжжя	–
	Конго	у Конго	–
	Чилі	у Чилі	–
	Перу	у Перу	–
	Зімбабве	у Зімбабве	–

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Напишіть речення. Слова в дужках поставте в потрібній формі.

- 1 Студент вивчає (граматика).
- 2 Брат слухає (музика).
- 3 Викладач запитує (студент).
- 4 Я перекладаю (текст).
- 5 Студенти розуміють (викладач).
- 6 Мій друг знає (математика).
- 7 Син слухає (батько).
- 8 Він розуміє (українська мова).
- 9 Бібліотекар запитує (студентка).
- 10 Товариші повторюють (діалог).

Завдання 2

Поставте питання до виділених слів.

- 1 Ми бачимо розклад.
- 2 Друзі слухають магнітофон.
- 3 Викладач пояснює правило.
- 4 Подруги бачили секретаря.
- 5 Студентки розуміють викладача.
- 6 Мати любить свого сина.

Завдання 1

Утворіть форми Н.в. і З.в. від слів.

Працівник, батько, учитель, викладач, секретар, словник, текст, процес, пристрій, закон, формула, математика, модем, діалог, граматика, музика, слово.

Таблиця 2.9 – ОРУДНИЙ ВІДМІНОК ЗІ ЗНАЧЕННЯМ ПРОФЕСІЇ, РОДУ ЗАНЯТЬ (в. 5)

Table 2.9 – Instrumental case denoting profession, occupation

Рід	Хто?		Ким?	Закінчення
Ч. р.	Я	хочу бути	інженер ОМ вчител ЕМ	□ + ОМ Ь → ЕМ
	Він	хоче бути	перекладач ЕМ лікар ЕМ	Ч + ЕМ (а)Р + ЕМ
	Антон	хоче бути	воді ЄМ	Й → ЄМ
Ж. р.	Ганна	хоче бути	вчительк ОЮ	А → ОЮ
	Марія	хоче бути	нян ЕЮ	Я → ЕЮ

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Напишіть, ким хочуть бути ваші друзі.

Назви професій: економіст, історик, філолог, географ, геолог, біолог, фізик, хімік, математик, будівельник, інженер, актор, музикант, співак, композитор, поет, письменник, соціолог, учитель, лікар.

Таблиця 2.10 – РОДОВИЙ ВІДМІНОК МІСЦЯ (ГЕОГРАФІЧНІ НАЙМЕНУВАННЯ) (в. 2)

Table 2.10 – Genitive case of place (Geographical names)

Рід	Називний відмінок (в. 1). Що?	Родовий відмінок (в. 2) Звідки?	Закінчення
Ч. р.	Іран □ Кита Й Ізраї ль Кіпр □ Київ □ Тернопі ль Шанха Й	з Іран У з Кита Ю з Ізраї лю з Кіпр У з Киє ВА з Тернопо ля із Шанха Я	□ + У (для назви країни або краю, острова) Й → Ю ь → Ю □ + У □ + А (для назви міста) ь → Я , й → Я
Ж. р.	Украї НА Білорус ь Франц ІЯ Куб А Польщ А Полтав А Феодосі Я Вінниц Я	з Украї НИ з Білорус І з Франц ІЇ з Куб И з Польщ І з Полтав И з Феодосі Ї з Вінниц І	А → И ь → І (і)Я → (і)Ї А → И А → І <i>Увага!</i> Після Щ, Ш, Ч, Ж + І А → И (і)Я → (і)Ї , Я → І
	Сум И Черкас И	із Сум□ із Черкас□	И → □
	Конго Перу Чилі Зімбабве	з Конго з Перу із Чилі із Зімбабве	

Увага!

Запоріжж**Я**
Рівн**Е**
Крив**ИЙ** Ріг
Хмельницьк**ИЙ**

із Запоріжж**Я**
із Рівн**ОГО**
із Крив**ОГО** Рог**У**
із Хмельницьк**ОГО**

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Напишіть речення за моделлю: *Він (вона, вони) з ... каже, що ...*

Зразок:

Хуан (Мексика): Київ – це дуже гарне місто.

Хуан із Мексики каже, що Київ – це дуже гарне місто.

- 1 Джон (Канада): Я хочу розмовляти українською мовою.
- 2 Лоліта (Париж): Я хочу знати, як живуть українці.
- 3 Мері (Англія): Я хочу послухати оперу «Наталка Полтавка».
- 4 Пітер (Іран): Я був учора в музеї Шевченка.
- 5 Лейла (Ірак): Я зараз дуже багато читаю українською мовою.
- 6 Алік і Муса (Багдад): Ми не кияни, але дуже любимо Київ.
- 7 Чан Ван Мієн (В'єтнам): Я завжди дивлюсь футбол, тому що я люблю спорт.

Таблиця 2.11 – РОДОВИЙ ВІДМІНОК ЗІ ЗНАЧЕННЯМ НАЛЕЖНОСТІ, ПРИСВІЙНОСТІ (в. 2)

Table 2.11 – Genitive case denoting the possessor

Рід	Називний відмінок (в. 1) <i>Хто?</i>	Родовий відмінок (в. 2) <i>У кого?</i>	Закінчення
Ч. р.	Віктор□	у ВікторА	□ + А
	СергіЙ вчителЬ	у СергіЯ у вчителЯ	Й → Я Ь → Я
	ОсамА	в ОсамИ	А → И
	батькО	у батькА	О → А
	АлІ	в АлІ	–
Ж. р.	ІринаА	в ІринИ	А → И
	вчителькА	у вчителькИ	А → И
	НаталЯ	у НаталІ	Я → І
	МаріЯ	у МаріЇ	(і)Я → (і)Ї
	матИ	у матерІ	И → І (ЕР + І)
	Мішель	у Мішель	–
	Ліліан	у Ліліан	–

Таблиця 2.12 – РОДОВИЙ ВІДМІНОК ЗІ ЗНАЧЕННЯМ НАЛЕЖНОСТІ, ПРИСВІЙНОСТІ (У кого є хто? що?) (в. 2)

Table 2.12 – Genitive case of the possession subject (Construction Who has whom? what?)

У кого (в. 2)		Хто? (в. 1)	Що? (в. 1)
У мене У нього У неї	Є	брат викладач дядько	журнал олівець чай
У друга У товариша У викладача У лікаря У Сергія У Миколи У батька	Є	сестра подруга дочка мати дідусь бабуся сини	офіс комп'ютер зошит машина квартира фото завдання
У студентки У Наталі У Марії У матері	Є	друзі батько син дитина	словник валіза яблуко фотографії

Таблиця 2.13– ЗАКІНЧЕННЯ РОДОВОГО ВІДМІНКА ОДНИНИ (чоловічий рід) (в. 2)

Table 2.13 – The endings of the nouns in Genitive case in singular

<u>А-Я</u>	<u>У-Ю</u>
1. Назви осіб, власні імена та прізвища: <i>професора, лікаря, Дмитра, Франка.</i>	1. Збірні поняття: <i>світу, тексту, парку, капіталу, колективу, ансамблю.</i>
2. Назви одиничних предметів: <i>словника, олівця, підручника, стола.</i>	2. Назви речовини, матерілу: <i>соку, чаю, цукру, меду.</i> Але: <i>хліба, м'яса.</i>
3. Назви мір довжини, ваги, часу: <i>грама, метра, процента, місяця, тижня, вівторка.</i>	3. Абстрактні поняття: <i>розвитку, процесу, способу, стану, засобу.</i>
4. Назви тварин, дерев: <i>клена, дуба, вовка, kota.</i>	4. Назви установ, будівель: <i>університету, банку, театру, музею, магазину, будинку, палацу.</i>

5. Назви грошових знаків: <i>долара, фунта стерлінгів.</i>	5. Явища природи: <i>вітру, снігу, граду, дощу.</i>
6. Назви машин і деталей: <i>мотора, комп'ютера, телевізора.</i>	6. Назви почуттів: <i>болю, гніву, жалю.</i>
7. Терміни: <i>атома, конуса, сектора, відмінка.</i> Але: <i>виду, роду, методу, складу, способу.</i>	7. Назви ігор, танців: <i>вальсу, хокею, танцю.</i>
8. Назви міст: <i>Києва, Лондона, Донецька.</i>	8. Назви річок, країн, областей: <i>Рейну, Амуру, Китаю, Ірану, Кавказу.</i>

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Поставте іменники з дужок у родовому відмінку, вживаючи закінчення **-а (я)** або **-у (ю)**.

1 Ми слухали виступ (президент). 2 Дайте мені, будь ласка, склянку (сік). 3 Я хочу купити кілограм (сир). 4 Бейрут – столиця (Ліван). 5 Ми студенти (університет). 6 Це будинок (гуртожиток). 7 Ми дивилися концерт артистів (театр). 8 Це кімната (Самір). 9 Його брат директор (банк). 10 Ми прочитали наказ (директор). 11 Ми вивчаємо будову (атом). 12 Уранці я випив чашку (чай). 13 Я люблю оглядати зали (музеї). 14 Мешканці (Дамаск) дуже люблять своє місто. 15 Він виконав поради (лікар). 16 Це карта (Іран).

Таблиця 2.14 – РОДОВИЙ ВІДМІНОК ЗАПЕРЕЧЕННЯ (в. 2)

Table 2.14 – Genitive case of negation

У кого? (в. 2)		Чого? (в. 2)	Кого? (в. 2)	Закінчення
У мене У нього У друга	немає не було не буде	підручника А екзамену У ча Ю	брата А вчител Я батька А	□ + А (Я) □ + У (Ю) Ь → Я О → А
У Ганни У Сергія У неї	немає не було не буде	яблука А місця Я заняття Я		О → А Е → Я –

У нас У Каті У Марії	немає не було не буде	книг И статт І сім'ї фотографії	сестр И бабус І	А → И Я → І 'Я → Ї (і)Я → (і)Ї
Де? (прислівники, в. 6)		Чого? (в. 2)		
Тут У місті У бібліотеці В аудиторії На столі У зошиті	немає не було не буде	буфет А музе Я олівц Я дошк И ручк И статт І завданн Я		

! Зверніть увагу на написання частки НЕ в заперечних висловлюваннях.

- Тут **немає** студента. – Сестра **не має** сина.
Там **немає** словника. – Вона **не має** словника.
Тут **немає** зошитів. – Вони **не мають** зошитів.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Складіть діалоги за зразком.

Зразок: словник, бібліотека.

- Скажіть, будь ласка, у вас є словник?
- На жаль, у мене **немає словника**.
- Чи не підкажете, де його взяти?
- Я думаю, треба піти **до бібліотеки**. У бібліотеці він напевне є.

- 1 Сувеніри, універмаг.
- 2 Морозиво, кіоск.
- 3 Квитки на новий фільм, каса кінотеатру.
- 4 Підручник української мови, книгарня.

Завдання 2

Напишіть, у кого що є, а чого немає.

- 1 Джон, зошит, словник.
- 2 Оксана, журнал, олівець.
- 3 Микола, фарби, папір.
- 4 Степан, машина, велосипед.

Завдання 3

Змініть речення за зразком.

Зразок: Богдан навчається на п'ятому курсі на економічному факультеті в університеті. (Студент).

Богдан – студент п'ятого курсу економічного факультету університету.

1 Тарас навчається на третьому курсі на інженерному факультеті у Сумському державному університеті. (Студент). 2 Оксана навчається на другому курсі на юридичному факультеті у банківській академії. (Студентка). 3 Петро навчається в десятому класі у середній школі. (Учень). 4 Наталка вчиться у восьмому класі у технічному ліцеї. (Учениця). 5 Микола Петрович працює на економічному факультеті у Львівському університеті. (Декан). 6 Мій старший брат працює в дитячій лікарні. (Лікар)

Завдання 4

Виконайте вправу за зразком.

Зразок: А. – Наш викладач зараз в аудиторії?

– Ні, нашого викладача зараз немає в аудиторії.

(– Ні, його зараз немає в аудиторії).

- 1 Євген Федорович зараз на роботі?
- 2 Головний інженер на заводі?
- 3 Молода актриса зараз у театрі?
- 4 Ваша мати вдома?

Зразок: Б. – Наш новий студент був сьогодні на лекції?

– Ні, нашого нового студента не було сьогодні на лекції. (Ні, його не було сьогодні на лекції.)

- 1 Їхній учитель був у четвер на екскурсії?
- 2 Твоя сестра була вчора в школі?
- 3 Головний лікар був учора в лікарні?
- 4 Наш іноземний аспірант був сьогодні в лабораторії?
- 5 Її шкільна подруга була минулого тижня на вечорі?

Завдання 5

Замініть стверджувальні речення на заперечні.

Зразок: Я бачив цей фільм. – Я не бачив цього фільму.

- 1 Я читав цю книжку.
- 2 Я купив цей підручник.
- 3 Я виконав це завдання.
- 4 Він зустрів свою старшу сестру.
- 5 Вони прочитали важкий текст.
- 6 Вона зробила домашню роботу.
- 7 Журналіст написав нову статтю.
- 8 Я люблю це велике місто.

Таблиця 2.15 – ВЖИВАННЯ ІМЕННИКІВ ІЗ КІЛЬКІСНИМИ ЧИСЛІВНИКАМИ

Table 2.15 – The usage of the nouns with the cardinal numerals

Рід	1 + називний відмінок (в. 1) однини	2, 3, 4 + називний відмінок (в. 1) множини	5, 6, багато, мало, скільки ... + родовий відмінок (в. 2) множини
Ч.р.	1 (один) університет□ 1 (один) олівець□ 1 (один) музей□ 1 (один) студент□ 1 (один) викладач□	2 (два), 3, 4 університет И 2 (два), 3, 4 олівці І 2 (два), 3, 4 музеї І 2 (два), 3, 4 студент И 2 (два), 3, 4 викладачі І	5 (п'ять) університет ІВ 5 (п'ять) олівці ІВ 5 (п'ять) музеї ІВ 5 (п'ять) студент ІВ 5 (п'ять) викладачі ІВ
		-И, -І, -І	-ІВ, -ІВ
С.р.	1 (одне) вікно О 1 (одне) місце Е 1 (одне) заняття Я	2 (два), 3, 4 вікна А 2 (два), 3, 4 місця Я 2 (два), 3, 4 заняття Я	5 (п'ять) вікон □ 5 (п'ять) місць □ 5 (п'ять) занять □
		-А, -Я	□
Ж.р.	1 (одна) книжка А 1 (одна) стаття Я 1 (одна) аудиторія Я 1 (одна) студентка А 1 (одна) бабуся Я	2 (два), 3, 4 книжки И 2 (два), 3, 4 статті І 2 (два), 3, 4 аудиторії І 2 (два), 3, 4 студентки И 2 (два), 3, 4 бабусі І	5 (п'ять) книжок□ 5 (п'ять) статей ЕЙ 5 (п'ять) аудиторій□ 5 (п'ять) студенток□ 5 (п'ять) бабусь□
		-И, -І, -(і)І	□, -ЕЙ

Запам'ятайте!

два друга
два громадянина
чотири чоловіки
два імені

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Поставте слова із дужок у правильній формі.

А. – Скільки часу ви живете в Києві?

- 5 (місяць).
- А ваш брат?
- 2 (рік).
- Скільки (рік) ви будете навчатися в інституті?
- 6 (рік).
- Як довго ви вивчаєте українську мову?
- 2 (місяць) і 3 (тиждень).
- Скільки у вас (брат) і (сестра)?
- 2 (брат) і (сестра)?
- А у вашого друга?
- У нього 5 (молодший брат).

Б. 1 Я купив 2 (нова книжка).

2 Сестра поставила на стіл 5 (маленька тарілка) і поклала 5 (срібний ніж, срібна ложка і виделка).

3 У мене є 4 (біла сорочка) і 6 (сіра сорочка).

4 У вашому університеті багато (велика аудиторія, хімічна і фізична лабораторія, спортивний зал).

5 Викладач дав студентам декілька (важка задача) з математики.

6 Ми написали вже декілька (контрольна робота) з граматики.

Таблиця 2.16 – ВЖИВАННЯ РОДОВОГО ВІДМІНКА (ІМЕННИК + ІМЕННИК)
Table 2.16 – Genitive case in the construction (noun + noun)

Відмінок		Приклади
1	<i>хто?</i>	Мені подобається друг старшого брата.
2	<i>кого?</i>	На лекції не було друга старшого брата.
3	<i>кому?</i>	Я подарував диск другу старшого брата.
4	<i>кого?</i>	На занятті Антон бачив друга старшого брата.
5	<i>з ким?</i>	Вчора Антон познайомився з другом старшого брата.
6	<i>на кому?</i>	Нова куртка на другові старшого брата.

Таблиця 2.17– ОРУДНИЙ ВІДМІНОК ЗІ ЗНАЧЕННЯМ СУМІСНОСТІ
Table 2.17 – Instrumental case denoting togetherness

Рід	Називний відмінок (в. 1) <i>Хто?</i>	Орудний відмінок (в. 5) <i>(з) ким?</i>	Закінчення
Ч. Р.	Анто Н Сергі Й виклада Ч товари Ш учител Ь батьк О Микола А	(з) Антон ОМ (з) Сергі ЄМ (з) викладач ЕМ (з) товариш ЕМ (з) учител ЕМ (з) батьк ОМ (з) Микол ОЮ	□ + ОМ Й → ЄМ Ч + ЕМ Ш + ЕМ Ь → ЕМ О → ОМ А → ОЮ
	Алі	(з) Алі	
Ж. Р.	Ганна А Оля Я Марія Я мати И	(з) Ганн ОЮ (з) Ол ЕЮ (з) Марі ЄЮ (з) матір' Ю	А → ОЮ Я → ЕЮ (і)Я → (і)ЄЮ ір + 'Ю
	Ліліан Мішель Лілі	– – –	– – –

Дієслова: відпочивати – відпочити
 знайомитися – познайомитися
 говорити
 гуляти

вчитися
 працювати
 розмовляти

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Дайте відповіді на питання. Слова в дужках поставте в правильній формі.

- 1 Чим Андрій їсть борщ? (ложка).
- 2 Чим мати ріже хліб? (ніж).
- 3 Чим викладач пише в журналі? (ручка).
- 4 Чим мати витирає сина? (рушник).
- 5 З ким ви гуляли в парку? (друг).
- 6 З ким ти робиш домашнє завдання? (подруга).
- 7 З ким студенти були в театрі? (викладач).

Таблиця 2.18 – МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК МІСЦЯ (в. 6)
Table 2.18 – Prepositional case denoting place

Рід	Називний відмінок (в. 1) <i>Що?</i>	Місцевий відмінок (в. 6) <i>Де?</i>	Закінчення
Ч. р.	магазин□ словник□ музей□ санаторій	у магазинІ у словникУ у музеї у санаторії	□ + І □ + У Й → І (і)Й → (і)І
Ж. р.	кімнатаА площаА земляЯ аудиторіяЯ	у кімнатІ на площІ на землі в аудиторії	А → І А → І Я → І (і)Я → (і)І
С. р.	озерО морЕ містО подвір'Я	на озерІ на морІ у містІ на подвір'ї	О → І Е – І О → І 'Я → І

Запам'ятайте! книга – у книзі   виставка – на виставці   поверх – на поверсі
 річка – у річці   підлога – на підлозі   універмаг – в універмазі

Таблиця 2.19 – МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК МІСЦЯ (в. 6) (географічні назви)
Table 2.19 – Prepositional case denoting place (geographical names)

Рід	Називний відмінок <i>Що?</i> (в. 1)	Місцевий відмінок <i>Де?</i> (в. 6)	Закінчення
Ч. р.	Іран□ Китай Ізраїль	в ІранІ у Китаї в Ізраїлі	□ + І Й → І Ь → І
Ж. р.	УкраїнаА ФранціяЯ БілорусьБ	в УкраїнІ у Франції у Білорусі	А → І (і)Я → (і)І Ь → І
С. р.	ЗакарпаттяЯ	у Закарпатті	Я → І

Марокко	у Марокко	–
Чилі	у Чилі	–
Перу	у Перу	–
Зімбабве	у Зімбабве	–

Таблиця 2.20– ВЖИВАННЯ ПРИЙМЕННИКІВ У (В), НА В МІСЦЕВОМУ ВІДМІНКУ (в. 6)

Table 2.20 – The usage of the prepositions У (В), НА in Prepositional case

Закритий простір Closed space	Континенти, країни, населені пункти Continents, countries, settlements	Відкритий простір Open space	Сторони світу, острови, річки Cardinal points, islands, rivers	Захід, учбова дія Measures, educational activities
У(В)		НА		
у кімнаті в аудиторії у класі в університеті у школі у гуртожитку у бібліотеці у театрі у музеї у поліклініці у деканаті	в Африці у країні в Україні у Сирії у місті у Києві у селі	на вулиці на площі на проспекті на зупинці на стадіоні	на півночі на півдні на сході на заході на Кубі на Дніпрі на березі	на концерті на спектаклі на екскурсії на виставці на балеті на зборах на уроці на лекції на іспиті на консультації на практиці

Запам'ятайте!

на фабриці
на заводі
на пошті

на ринку
на базарі
на поверсі

у парку

на факультеті
на курсі

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Напишіть відповідь на питання.

- 1 Де Андрій? (аудиторія).
- 2 Де студенти? (університет). 3. Де новий текст? (книжка).
- 3 Де твої зошити? (шафа). 5. Де ваші викладачі? (деканат).
- 4 Де снідають друзі? (кав'ярня).
- 5 Де живуть студенти? (гуртожиток).
- 6 Де твоя подруга? (їдальня).
- 7 Де Наталя? (магазин).
- 8 Де лежать документи? (сумка).

Завдання 2

Напишіть правильну форму слова.

1 Учора я купив ... . Продукти лежать... .	холодильник, у холодильнику.
2 Іноземці навчаються ... . Моя батьківщина –	Україна, в Україні.
3 В академії дуже велика ... . студенти беруть книжки.	бібліотека, у бібліотеці.
4 Мій ... лежить на столі. Я пишу вправу	зошит, в зошиті.
5 Це ... . Люди купують ліки	аптека, в аптеці.
6 В Одесі є гарний ... . Ми любимо відпочивати	парк, у парку.
7 В аудиторії зелена ... . Абетка висить	дошка, на дошці.

Завдання 3

Перепишіть речення. Поставте слова в дужках у потрібній формі.

Я – іноземний (студент).

Я навчаюсь у (інститут), в (гарна аудиторія).

Тут на (широке вікно) стоять квіти, у (висока шафа) лежать книжки і журнали, а на (таблиця) – українські слова.

(Нова тема) ми пишемо в (зошит), а нові слова дивимося у (словник).

На (заняття) ми читаємо тексти в (підручник).

Книжки беремо в (бібліотека), а одяг купуємо в (магазин).

Таблиця 2.21 – ВИРАЖЕННЯ МІСЦЯ І НАПРЯМУ (в. 4)

Table 2.21 – Ways of expressing place and direction

Де?	Куди?	Звідки?
Місцевий відмінок (в. 6) (бути, жити, працювати, відпочивати)	Знахідний відмінок (в. 4) (іти, їхати)	Родовий відмінок (в. 2) (прийти, приїхати, повернутися)
у Києві у лікарні у гуртожитку	до Києва у лікарню у гуртожиток	з Києва з лікарні з гуртожитку

НА → З (ІЗ)

на заводі на площі на озері	на заводі на площі на озері	із заводу з площі з озера
-----------------------------------	-----------------------------------	---------------------------------

У (В) → З (ІЗ)

Де? (місце) = У кого? (особа) місцевий відмінок родовий відмінок (в. 6) (в. 2)		Куди? (місце) = До кого? (особа) знахідний відмінок давальний відмінок (в. 4) (в. 3)		Звідки? (місце) = Від кого? (особа) родовий відмінок родовий відмінок (в. 2) (в. 2)	
у кабінеті	у лікаря	у кабінеті	до лікаря	з кабінету	від лікаря
у Полтаві	у подруги	у Полтаву	до подруги	з Полтави	від подруги
у гуртожитку	у друга	у гуртожиток	до друга	з гуртожитку	від друга

Таблиця 2.22 – ОСНОВНІ ЗНАЧЕННЯ ВІДМІНКІВ

Table 2.22 – The main meanings of the cases

Відмінок	Питання	Чоловічий рід		Середній рід		Жіночий рід		Основні значення відмінка
		приклад	закінч.	приклад	закінч.	приклад	закінч.	Meaning
Називний (в.1) Nominative	що?	банк□				вулицЯ		- особи або предмета - person or object <i>Це брат і сестра.</i> <i>Це банк. Це площа.</i> - виду зайнятості (професії) - occupation <i>Він вчитель, а вона медсестра.</i> - особи, яка здійснює дію - performer of action <i>Брат працює, а сестра вчиться.</i>
	хто?	вчительЬ	Ь	морЕ	Е	сім'Я	Я	
	хто?	героЙ	Й			площА	А	
	що?	музейЙ		вікнО	О			
		санаторіЙ	іЙ	ім'Я	Я	аудиторія	(і)Я	
Відмінок	Питання	Чоловічий рід		Середній рід		Жіночий рід		Основні значення відмінка
		приклад	закінч.	приклад	закінч.	приклад	закінч.	Meaning
Родовий (в. 2) Genitive	кого?	братаА	А	місцЯ	Я	сестриИ	И	- заперечення - negation (<i>немає, не було, не буде</i>) <i>Брата і сестри немає вдома.</i> - належності - attribute <i>Це книга студента.</i> <i>Студент узяв книгу в бібліотеці університету.</i> - частини цілого - part of a whole <i>половина яблука</i> - міри, кількості - measure, quantity, number <i>літр молока</i>
	чого?	словникаА				вулицІ	І	
		банкуУ	У			площІ		
		учителяЯ	Я	морЯ	Я	сім'І	І	
		героЯ						
		музеюЮ	Ю					
		санаторіюЮ	(і)Ю	завданнЯ	Я	аудиторії	(і)І	

Продовження табл. 2.22
Table 2.22 – Continued

Відміннок	Питання	Чоловічий рід		Середній рід		Жіночий рід		Основні значення відмінка
		приклад	закінч.	приклад	закінч.	приклад	закінч.	Meaning
Давальний (в. 3)	кому?	братОВІ (У)	ОВІ (У)			сестрІ	І	- адресата - addressee <i>Я написав листи братові і сестрі.</i>
	чому?	банкУ	У	місцЮ	Ю	вулицІ площІ	І	- особи, коли говорять про вік - person when meaning the age <i>Братові 20 років.</i>
		словникУ	У			сім'ї	ї	- особи, яка відчуває необхідність, можливість зробити що-небудь (треба, можна та ін.)
		учителЕВІ (Ю)	ЕВІ (Ю)	морЮ	Ю			- person who has to do smth or has an opportunity to do smth <i>Братові і сестрі треба вчитися.</i>
		героЄВІ (Ю)	ЄВІ (Ю)					- певний стан особи (холодно, весело і т. ін.)
	музеЮ							
	санаторіЮ	(і)Ю	завданнЮ	Ю	аудиторії	(і)ї	- person in a certain state <i>Мені радісно.</i>	

Продовження таблиці 2.22
Table 2.22 – Continued

Відмі- нок	Питан- ня	Чоловічий рід		Середній рід		Жіночий рід		Основні значення відмінка
		приклад	закінч.	приклад	закінч.	приклад	закінч.	Meaning
Знахідний (в. .4) Accusative	кого?	брат А	А			сестр У	У	- об'єкта, на який спрямована дія - object towards whom the action is directed
	що?	вчител Я геро Я З.в. = Н.в. в. 4 = в. 1	Я			вулиц Ю сім'ю Ю площ У аудиторі Ю	Ю У (і)Ю	<i>Я люблю брата і сестру.</i> <i>Вони читають журнал і книгу.</i> - напрямку руху - direction of movement <i>Я ходив у музей.</i> <i>Сестра піде в аптеку.</i> - часу - time <i>у середу і в четвер</i>
Відмі- нок	Питан- ня	Чоловічий рід		Середній рід		Жіночий рід		Основні значення відмінка
		приклад	закінч.	приклад	закінч.	приклад	закінч.	Meaning
Орудний (в. 5) Instrumental	ким?	брат ОМ	ОМ		ОМ	сестр ОЮ	ОЮ	- сумісності - togetherness
	чим?	банк ОМ				школ ОЮ		<i>Я був в кафе з братом і сестрою.</i>
		учител ЕМ	ЕМ	місц ЕМ	ЕМ	площ ЕЮ	ЕЮ	<i>Я люблю чай з лимоном.</i> - професії, роду занять - profession, occupation
		геро ЄМ музе ЄМ санаторі ЄМ	ЄМ			аудиторі ЄЮ	(і)ЄЮ	<i>Він працює вчителем.</i> <i>Ніна Петрівна раніше працювала медсестрою.</i>
			(і)ЄМ					

Продовження таблиці 2.22
Table 2.22 – Continued

Відмі- нок	Питан- ня	Чоловічий рід		Середній рід		Жіночий рід		Основні значення відмінка
		приклад	закінч.	приклад	закінч.	приклад	закінч.	Meaning
Місцевий (в. 6) Prepositional	(на) кому?	на студентІ	І			на сестрІ	І	- місцезнаходження предмета (особи) - location of an object (person) Брат в університеті. Ключі на столі. - місця дії - place of activity Я працюю на заводі. - часу - time у серпні на цьому тижні
	(на, у) чому?	на факультетІ у банкУ	У			на вулицІ	І	
	де?			на морІ	І			
		у музеї	ї			на площІ	І	
		у санаторії	(i)ї			в аудиторії	(i)ї	

ЧАСТИНА 3
ЗАЙМЕННИК
PRONOUN

Таблиця 3.1 – ВІДМІНЮВАННЯ ОСОБОВИХ ЗАЙМЕННИКІВ
Table 3.1 – Declension of the personal pronouns

Називний відмінок (в. 1) <i>Хто?</i>	Родовий відмінок (в. 2) <i>Кого? / У кого?</i>	Давальний відмінок (в. 3) <i>Кому?</i>	Знахідний відмінок (в. 4) <i>Кого?</i>	Орудний відмінок (в. 5) <i>Ким? / З ким?</i>	Місцевий відмінок (в. 6) <i>На кому?</i>
я	мене / у	мені	мене	мною / зі	на мені
ти	мене	тобі	тебе	мною	на тобі
він	тебе / у	йому	його	тобою / з	на ньому
вона	тебе	їй	її	тобою	на ній
ми	його / у	нам	нас	ним / з ним	на нас
ви	нього	вам	вас	нею / з нею	на вас
вони	її / у неї нас / у нас вас / у вас їх / у них	їм	їх	нами / з нами вами / з вами ними / з ними	на них

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Дайте відповідь на питання, використовуючи слова у дужках.

- 1 Чий це словник? – Це ... . (я).
- 2 Чия це книга? – Це ... . (ти).
- 3 Чиє це вікно? – Це ... . (ми).
- 4 Чиї зошити? – Це ... . (вона).
- 5 Чий олівець? – Це ... . (він).
- 6 Чиє фото? – Це ... . (ви).
- 7 Чия аудиторія? – Це ... . (вони).

Завдання 2

Поставте питання до виділених слів.

- 1 Це мій підручник. ...?
- 2 Це наша кімната. ...?
- 3 Це моє ліжко. ...?
- 4 Це твоя країна. ...?
- 5 Це його магнітофон. ...?
- 6 Це її гуртожиток. ...?
- 7 Це їхні друзі. ...?

Завдання 3

Прочитайте речення. Доповніть їх відповідними особовими займенниками в потрібній формі за поданим зразком:

Зразок: Це українська мова. Студент вивчає її.

- 1 Студенти читають новий текст. Вони розуміють...
- 2 Я співаю гарну пісню. Друзі слухають...
- 3 Ви пишете вправи. Викладач перевіряє...
- 4 Ось іде нова студентка. Я часто бачу...
- 5 Ти говориш. Я уважно слухаю...
- 6 Це наш викладач. Він добре знає...
- 7 Ви зробили домашнє завдання? Я хочу запитати вас...

Завдання 4

Дайте правильні відповіді на питання.

Зразок: Чому ви не читаете текст? Я вже прочитав його.

- 1 Чому ви не пишете вправи?
- 2 Чому ви не перекладаєте текст?
- 3 Чому ви не купуєте хліб?
- 4 Чому ви не миєте підлогу?
- 5 Чому ви не обїдаєте?

Завдання 5

Замість крапок запишіть особові займенники у потрібній формі.

- 1 Тут стоїть чашка. У ... вода.
- 2 Ліворуч стоять стільці. На ... сидять студенти.
- 3 Прямо висить зелена дошка. На ... учні пишуть речення.
- 4 У кімнаті велике вікно. На ... стоять гарні квіти.
- 5 Це Чорне море. На ... відпочивала моя подруга.
- 6 Друзі купили нові сумки. У ... тепер вони носять зошити, підручники й олівці.
- 7 Ось гарний будинок. У ... живуть мої батьки.

Таблиця 3.2 – ПРИСВІЙНІ ЗАЙМЕННИКИ

Table 3.2 – Possessive pronouns

Особові займенники	Присвійні займенники			
	однина			множина
	чоловічий рід	жіночий рід	середній рід	
я	мій (будинок)	моя (кімната)	моє (вікно)	мої (будинки, кімнати, вікна)
ти	твій (будинок)	твоя (кімната)	твоє (вікно)	твої (будинки, кімнати, вікна)
ми	наш (будинок)	наша (кімната)	наше (вікно)	наші (будинки, кімнати, вікна)
ви	ваш (будинок)	ваша (кімната)	ваше (вікно)	ваші (будинки, кімнати, вікна)
він	його (будинок)	його (кімната)	його (вікна)	його (будинки, кімнати, вікна)
вона	її (будинок)	її (кімната)	її (вікна)	її (будинки, кімнати, вікна)
вони	їхній (будинок)	їхня (кімната)	їхні (вікна)	їхні (будинки, кімнати, вікна)

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Напишіть замість крапок займенники: *наш, наша, наше, ваш, ваша, ваше, твій, твоя, твоє, мій, моя, моє, його, її.*

Зразок. *Це наш клас, а це мій стіл.*

- 1 Це ... школа, а це ... клас.
- 2 Це ... їдальня, а це ... вікно.
- 3 Це ... гуртожиток? Так, це ... гуртожиток.
- 4 Це ... друг Андрій, а це ... подруга Тетяна.
- 5 Це ... фото? Так, це ... фото.
- 6 Це Ганна, а це ... друг Віктор.
- 7 Одеса – ... місто? Так, це ... місто

Таблиця 3.3 – ВЖИВАННЯ ПРИСВІЙНИХ ЗАЙМЕННИКІВ

Table 3.3 – The usage of the possessive pronouns

Чоловічий рід (він)	Чий це друг?	Це мій друг.
	Чий це будинок?	Це наш будинок.
Жіночий рід (вона)	Чия це подруга?	Це моя подруга.
	Чия це кімната?	Це наша кімната.
Середній рід (воно)	Чие це вікно (місто, місце, фото)?	Це моє вікно (місто, місце, фото).
		Це ваше вікно (місто, місце, фото).
Множина	Чиї це журнали?	Це мої журнали.
	Чиї це підручники?	Це наші підручники.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Дайте відповідь на питання. Використайте слова в дужках.

- 1 **Чий** це олівець? (наш новий викладач)
- 2 **Чие** це пальто? (моя стара бабуся)
- 3 **Чия** це сумка? (твоя старша сестра)
- 4 **Чиї** це книги? (мій український друг)
- 5 **Чие** це фото? (твій молодший брат)
- 6 **Чий** це кабінет? (ваш хороший лікар)
- 7 **Чия** це аудиторія? (їхня китайська група)

Завдання 2

Запишіть присвійні займенники.

- 1 Це я. Це ... дім. Це ... вітальня. Це ... крісло. Це ... сусіди.
- 2 Це ти. Це ... письмовий стіл? Це ... газета? Це ... дзеркало? Це ... журнали?
- 3 Це ми. Це ... університет. Це ... лабораторія. Це ... заняття. Це ... викладачі.
- 4 Це ви. Це ... телефон? Це ... сумка? Це ... пальто? Це ... парфуми?
- 5 Це вони. Це ... речі. Це ... ключ.

Завдання 3

Напишіть речення. Особові займенники поставте в потрібному відмінку.

- 1 Андрій приніс підручник (я).
- 2 Ми розповіли (він) про подорож.
- 3 Бібліотекар дав (вона) нову книгу.
- 4 Сестра надіслала (ми) електронне повідомлення.
- 5 Я надішлю (ти) листа. 6. Дякуємо (ви) за допомогу.
- 6 (Я) потрібно вивчити діалог.

Таблиця 3.4 – ВЖИВАННЯ ЗАЙМЕННИКА СВІЙ
Table 3.4 – The usage of the pronoun СВІЙ

<p>Це я.</p> <p>У мене є друг, брат і сестра.</p> <p>Це мій друг, мій брат і моя сестра.</p> <p>Я думаю про свого друга, про свого брата, про свою сестру.</p> <p>Я – особа, яка виконує дію <i>acting person</i></p> <p>друг } брат } належать дійовій особі (мені) ⇒ свій</p> <p>сестра } <i>belong to the acting person</i></p>	<p>Це мій друг.</p> <p>У нього є брат і сестра.</p> <p>Це його брат і його сестра.</p> <p>Мій друг думає про свого брата і про свою сестру.</p> <p>Друг – особа, яка виконує дію <i>acting person</i></p> <p>брат } і } належать дійовій особі (другу) ⇒ свій сестра } <i>belong to the acting person</i></p>
--	--

Продовження таблиці 3.4

Table 3.4 – Continued

<p>Я думаю про свого друга, про його брата і про його сестру.</p> <p>Я – дійова особа</p> <p>Друг належить дійовій особі (мені) ⇒ свій</p> <p>Я думаю про свого друга.</p> <p>Брат і сестра не належать дійовій особі (мені) ⇒ ~~свій~~</p> <p>Я думаю про його брата і його сестру.</p> <p>Предмет належить дійовій особі → свій</p> <p>Предмет не належить дійовій особі → ~~свій~~</p>	<p>Я думаю про свого (= мого)</p> <p>Ти думаєш про свого (= твого)</p> <p>Ми думаємо про свого (= нашого)</p> <p>Ви думаєте про свого (= вашого)</p> <p>Він думає про свого (≠ його)</p> <p>Вона думає про свого (≠ її)</p> <p>Вони думають про свого (≠ їхнього)</p> <p>Запам'ятайте! Займенник свій у називному відмінку (в. 1) звичайно не вживається.</p>
--	--

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Напишіть замість крапок займенник *свій* у потрібній формі.

- 1 Його книжки дуже відомі. Він продає ... книги.
- 2 Мій друг живе в Марокко. Я думаю про ... друга.
- 3 Нещодавно ми їздили до Львова. Ми розповіли про ... подорож.
- 4 Я – студент. Це мій викладач. Студент відповідає ... викладачеві

ЧАСТИНА 4 ПРИКМЕТНИК ADJECTIVE

Таблиця 4.1 – РОДОВІ ЗАКІНЧЕННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

Table 4.1 – Gender endings of the adjectives

Основа на	Чоловічий рід <i>Який?</i>	Середній рід <i>Яке?</i>	Жіночий рід <i>Яка?</i>	Множина <i>Які?</i>
Твердий приголосний	нов ИЙ молод ИЙ маленьк ИЙ гарн ИЙ велик ИЙ	нов Е молод Е маленьк Е гарн Е велик Е	нов А молод А маленьк А гарн А велик А	нов І молод І маленьк І гарн І велик І
М'який приголосний ([н'])	син ІЙ	син Є	син Я	син І
	-ИЙ, -ІЙ	-Е, -Є	-А, -Я	-І

Таблиця 4.2 – СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

Table 4.2 – Degrees of comparison of adjectives and adverbs

Початкова форма	Вищий ступінь		Найвищий ступінь	
	проста форма (із суфіксами - ш, -іш)	складена форма (зі словами більш, менш)	проста форма (най + вищий ступінь)	складена форма (зі словами найбільш, найменш, від усіх, за усіх)
холодний Сьогодні <i>холодний</i> день.	холодніший	більш холодний	найхолодніший	найбільш холодний
	Сьогодні день <i>холодніший</i> , ніж учора.		Сьогодні <i>найхолодніший</i> день.	
цікавий	цікавіший	менш цікавий	найцікавіший	найбільш цікавий
Це <i>цікава</i> книга.	Ця книга <i>цікавіша</i> , ніж та.		Ця книга <i>найцікавіша</i> .	
розумний	розумніший		найрозумніший	розумніший за всіх
Її брат <i>розумний</i> .	Брат <i>розумніший</i> , ніж сестра.		Самір <i>найрозумніший</i> у нашій групі.	

Завдання 4

Допишіть іменники до прикметників.

Гарна..., старий..., нове..., чудовий..., зелене..., червона..., малі..., синє..., український..., іноземна..., велике..., складна... .

Завдання 5

Утворіть найвищий ступінь порівняння.

Зразок. *Твоя квартира нова, її квартира новіша, а наша квартира найновіша.*

- 1 Словник Олега товстий, словник Андрія товщий, а словник Ольги Миколаївни _____.
- 2 Річка Харків довга, річка Дністер довша, а річка Дніпро _____.
- 3 Ахмед високий, Амір вищий, Алі - _____.
- 4 Грудень – холодний місяць, січень холодніший, а лютий _____ місяць зими.
- 5 Червень – це теплий місяць, липень – тепліший, а серпень - _____ місяць літа.
- 6 Уранці падав великий сніг, удень – більший сніг, а ввечері - _____ .

ЧАСТИНА 5 ЧИСЛІВНИК NUMERAL

Таблиця 5.1 – ВІДМІНЮВАННЯ КІЛЬКІСНИХ ЧИСЛІВНИКІВ
Table 5.1 – Declension of the cardinal numerals

№	Відмінки	1		
1	Називний	ч. р. один□	с. р. однЕ(О)	ж. р. одна
2	Родовий	однОГО	однОГО	однІЄЇ
3	Давальний	однОМУ	однОМУ	однІЙ
4	Знахідний	один / однОГО в. 4= в. 1	однЕ в. 4= в. 2	однУ в. 4=в. 1
5	Орудний	однИМ	однИМ	однІЄЮ
6	Місцевий	(на) однОМУ	(на) однОМУ	(на) однІЙ
№	Відмінки	2-4		
1	Називний	два, двІ	три	чотирИ
2	Родовий	двоХ	триЬОХ	чотирЬОХ
3	Давальний	двоМ	триЬОМ	чотирЬОМ
4	Знахідний	два/двоХ в.4=в.1 в.4=в.2	три/триЬОХ в.4=в.1 в.4=в.2	чотирИ/чотирЬОХ в.4=в.1 в.4=в.2
5	Орудний	двоМА	триЬОМА	чотирМА
6	Місцевий	(на) двоХ	(на) триЬОХ	(на) чотирЬОХ

№	Відмінки	5-30	50-80	40, 90, 100
1	Називний	сім	п'ятдесят□	сорок □ сто
2	Родовий	сем И , сім ОХ	п'ятдесят И	сорок А ст А
3	Давальний	сем И , сім ОМ	п'ятдесят И	сорок А ст А
4	Знахідний	сім / сім ОХ	п'ятдесят□	сорок□ сто
5	Орудний	в.4=в.1 в.4=в.2 сьом А , сімом А	в.4=в.2 п'ятдесят ЬМА	в.4= в.1 сорок А ст А
6	Місцевий	(на) сем И , сім ОХ	(на) п'ятдесят И	(на) сорок А (на) ст А

№	Відмінки	200-400	1000	1000000
1	Називний	триста	тисяч А	мільйон□
2	Родовий	трьохсот□	тисяч І	мільйон А
3	Давальний	трьомст АМ	тисяч І	мільйон У
4	Знахідний	триста / трьохсот	тисяч У	мільйон□
5	Орудний	трьомаст АМИ	тисяч ЕЮ	в.4= в.1 мільйон ОМ
6	Місцевий	(на) трьохст АХ	(на) тисяч І	(на) мільйон І

Таблиця 5.2 – ТВОРЕННЯ ПОРЯДКОВИХ ЧИСЛІВНИКІВ
Table 5.2 – Ways of forming the ordinal numerals

Скільки?	Котрій?	Котра́?	Котре́?	Котрі́?
	ч. р.	ж. р.	с. р.	множина
один	перший	перша	перше	перші
два	другий	друга	друге	другі
три	третій	третья	третє	треті
чотири	четвертий	четверта	четверте	четверті
п'ять	п'ятий	п'ята	п'яте	п'яті
шість	шостий	шоста	шосте	шості
сім	сьомий	сьома	сьоме	сьомі
вісім	восьмий	восьма	восьме	восьмі
сорок	сороковий	сорокова	сорокове	сорокові
п'ятдесят (50, 60, 70, 80)	п'ятдесятий	п'ятдесята	п'ятдесяте	п'ятдесяті
сто	сотий	сота	соте	соті
тисяча	тисячний	тисячна	тисячне	тисячні
мільйон	мільйонний	мільйонна	мільйонне	мільйонні

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Запишіть окремо порядкові та кількісні числівники.

Перший, четвертий, шостий, два, сім, десятий, один, вісімнадцять, двадцятий, дванадцятий, чотири, перший, другий, шістнадцять, сто перший, одинадцять, п'ятий, вісім, третій.

<i>Кількісні</i>	<i>Порядкові</i>
------------------	------------------

Завдання 2

Запишіть словами числівники.

Скільки?	Який ?	Скільки?	Який ?
1	...	6	...
2	...	7	...
3	...	8	...
4	...	9	...
5	...	10	...

Завдання 3

Дайте відповідь на питання.

- 1 Яке це завдання? (3).
- 2 Який це трамвай? (5).
- 3 Яка це аудиторія? (2).
- 4 Яка це сторінка? (10).
- 5 Який це кабінет? (7).
- 6 Яка це вправа? (4).

Завдання 4

Поставте слова із дужок у правильній формі.

- Скільки часу ви живете в Харкові?
- 1 (місяць). _____
- А старший ваш брат?
- 2 (рік). _____
- Скільки (рік) ви будете навчатися в Харківському університеті?
- 5 (рік). _____
- Скільки у вас (братів) ?
- 2 (брат) _____
- Скільки у вас (сестра) ?
- 4 (сестра) _____

ЧАСТИНА 6
УЗАГАЛЬНЮВАЛЬНІ ТАБЛИЦІ ІМЕННИХ ЧАСТИН МОВИ
GENERALIZING TABLES OF THE NOMINATIVE PARTS OF SPEECH

Таблиця 6.1 – РОДОВИЙ ВІДМІНОК (в. 2) ІМЕННИКІВ, ПРИКМЕТНИКІВ, ПОРЯДКОВИХ ЧИСЛІВНИКІВ І ЗАЙМЕННИКІВ (ОДНИНА)

Table 6.1 – Genitive case of the adjectives, ordinal numerals and pronouns (sing.)

Рід	<i>Який? Котрий? Чий? Хто? Що? (в. 1)</i>	<i>(У) якого? (У) котрого? (У) чийого? (У) кого? (У) чого? (в. 2)</i>	Закінчення
Ч. р.	новий останній великий український гарний перший студент будинок третій який цей наш, ваш мій, твій, свій	(у) нового (в) останнього (у) великого (в) українського (у) гарного (у) першого студента будинку (у) третього (у) якого (у) цього! (у) нашого, вашого (у) мого, твого, свого	<p style="text-align: center;">ОГО / ЬОГО (після м'якого приголосного / after soft consonant)</p>

Продовження табл. 6.1

Table 6.1 – Continued

	<i>Яка? Котра? Чия? Хто? Що? (в. 1)</i>	<i>(У) якої? (У) котрої? (У) чиєї? (У) кого? (У) чого? (в. 2)</i>	Закінчення
Ж. р.	нова остання хороша велика російська перша студентка пісня третя яка ця наша, ваша моя, твоя, своя	(у) нової (в) останньої (у) хорошої (у) великої (в) української (у) першої студентки пісні (у) третьої (у) якої (у) цієї (у) нашої, вашої (у) моєї, твоєї, своєї	Ої / Єї (після голосного)
	<i>Яке? Котре? Чиє? Що? (в. 1)</i>	<i>(У) якого? (У) котрого? (У) чийого? (У) чого? (в. 2)</i>	Закінчення
С. р.	нове останнє гарне велике українське перше слово третє яке це наше, ваше моє, твоє, своє	(у) нового (в) останнього (у) гарного (у) великого (в) українського у) першого слова (у) третього (у) якого (у) цього (у) нашого, вашого (у) мого, твого, свого	ОГО / ЬОГО (після м'якого приголосного)

Таблиця 6.2 – ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК (в. 3) ІМЕННИКІВ, ПРИКМЕТНИКІВ, ПОРЯДКОВИХ ЧИСЛІВНИКІВ І ЗАЙМЕННИКІВ (ОДНИНА)

Table 6.2 – Dative case of the adjectives, ordinal numerals and pronouns (sing.)

Рід	<i>Який? Котрий? Чий? Хто? Що? (в. 1)</i>	<i>Якому? Котрому? Чисьму? Кому? Чому? (в. 3)</i>	Закінчення
Ч. р.	новий останній гарний великий український перший студент будинок третій який цей наш, ваш мій, твій, свій	новому останньому хорошому великому українському першому студентові будинку третьому якому цьому нашому, вашому моєму, твоєму, своєму	ОМУ / ЬОМУ (після м'якого приголосного) ЄМУ (після голосних)
	<i>Яка? Котра? Чия? Хто? Що? (в.1)</i>	<i>Якій? Котрій? Чий? Кому? Чому? (в. 3)</i>	Закінчення
Ж. р.	нова остання гарна українська перша студентка пісня третя яка ця наша, ваша моя, твоя, своя	новій останній гарній українській першій студентці пісні третій якій цій нашій, вашій моїй, твоїй, своїй	ІЙ / ІЙ (після голосних)

Продовження табл. 6.2
Table 6.2 – Continued

	<i>Яке? Котре? Чиє? Що? (в. 1)</i>	<i>Якому? Котрому? Чієму? Чому? (в. 3)</i>	Закінчення
С. р.	нове останнє гарне велике українське перше слово третє яке це наше, ваше моє, твоє, своє	новому останньому гарному великому українському першому слову третьому якому цьому нашому, вашому моєму, твоєму, своєму	ОМУ ЬОМУ (після м'якого приголосного) ЄМУ (після голосного)

Таблиця 6.3 – ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК (в. 4) ІМЕННИКІВ, ПРИКМЕТНИКІВ,
ПОРЯДКОВИХ ЧИСЛІВНИКІВ І ЗАЙМЕННИКІВ (ОДНИНА)

Table 6.3 – Accusative case of the adjectives, ordinal numerals and pronouns (sing.)

Рід	<i>Який? Котрий? Чий? Хто? (в. 1)</i>	<i>Якого? Котрого? Чийого? Кого? (в. 4)</i>	Закінчення
Ч. р.	новий молодий гарний український останній перший студент третій який цей наш, ваш мій, твій, свій	нового молодого гарного українського останнього першого студента третього якого цього нашого, вашого мого, твого, свого	ОГО / ЬОГО (м'якого приголосного)
	<i>Який? Котрий? Чий? Що? (в. 1)</i>	<i>Який? Котрий? Чий? Що? (в. 4)</i>	Закінчення
	новий рідний будинок гарний мій, твій, свій	новий рідний будинок гарний мій, твій, свій	ИЙ / ІЙ

Продовження табл. 6.3
Table 6.3 – Continued

	<i>Яка? Котра? Чия? Хто? Що? (в. 1)</i>	<i>Яку? Котру? Чию? Кого? Що? (в. 4)</i>	Закінчення
Ж. р.	нова остання хороша українська перша студентка пісня третя яка ця наша, ваша моя, твоя, своя	нову останню хорошу українську першу студентку пісню третю яку цю нашу, вашу мою, твою, свою	У / Ю (після м'якого приголосного та після голосного)
	<i>Яке? Котре? Чиє? Що? (в. 1)</i>	<i>Яке? Котре? Чиє? Що? (в. 4)</i>	Закінчення
С. р.	нове останнє хороше українське це слово наше, ваше моє, твоє, своє третє яке	нове останнє хороше українське це слово наше, ваше моє, твоє, своє третє яке	Е / Є (після м'якого приголосного та після голосного)

Таблиця 6.4 – ОРУДНИЙ ВІДМІНОК (в. 5) ІМЕННИКІВ, ПРИКМЕТНИКІВ, ПОРЯДКОВИХ ЧИСЛІВНИКІВ І ЗАЙМЕННИКІВ (ОДНИНА)

Table 6.4 – Instrumental case of the adjectives, ordinal numerals and pronouns (sing.)

Рід	Який? Хто? Що? (в. 1)	(3) яким? (3) ким? (3) чим? (в. 5)	Закінчення
Ч. р.	новий останній гарний великий український перший студент будинок третій який цей наш, ваш мій, твій, свій	(3) новим (3) останнім (3) гарним (3) великим (3) українським (3) першим студентом будинком (3) третім (3) яким (3) цим! (3) нашим, вашим (3) моїм, твоїм, своїм!	ИМ / ІМ (після м'якого приголосного) ЇМ (після голосного)
	Яка? Хто? Що? (в. 1)	(3) якою? (3) ким? (3) чим? (в. 5)	Закінчення
Ж. р.	нова гарна велика українська остання перша студентка пісня третя яка ця наша, ваша моя, твоя, своя	(3) новою (3) хорошою (3) великою (3) українською (3) останньою (3) першою студенткою піснею (3) третьою (3) якою (3) цією (3) нашою, вашою (3) моєю, твоєю, своєю	ОЮ / ЬОЮ (після м'якого приголосного) ЄЮ (після голосних)

Продовження табл. 6.4
Table 6.4 – Continued

	<i>Яке? Котре? Чиє? Що?</i> (в. 1)	<i>(З) яким? (З) котрим? (З) чийм? (З) чим?</i> (в. 5)	Закінчення
С.р.	нове гарне велике українське останнє перше слово третє яке це наше, ваше моє, твоє, своє	(з) новим (з) гарним (з) великим (з) українським (з) останнім (з) першим словом (з) третім (з) яким (з) цим (з) нашим, вашим (з) моїм, твоїм, своїм	ИМ / ІМ (після м'якого приголосного) ЇМ (після голосного)

Таблиця 6.5 – МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК (в. 6) ІМЕННИКІВ, ПРИКМЕТНИКІВ, ПОРЯДКОВИХ ЧИСЛІВНИКІВ І ЗАЙМЕННИКІВ (ОДНИНА)
Table 6.5 – Prepositional case of the adjectives, ordinal numerals and pronouns (sing.)

Рід	<i>Який? Котрий? Чий? Хто?</i> <i>Що?</i> (в. 1)	<i>(У, на, по) якому? (У, на, по) котрому? (У, на, по) чиєму? (У, на, по) кому? (У, на, по) чому? (в. 6)</i>	Закінчення
Ч. р.	новий гарний великий український останній перший студент будинок третій який цей наш, ваш мій, твій, свій	(у, на, по) новому (у, на, по) гарному (у, на, по) великому (у, на, по) українському (у, на, по) останньому (у, на, по) першому студентові будинку (у, на, по) третьому (у, на, по) якому (у, на, по) цьому (у, на, по) нашому, вашому (у, на, по) моєму, твоєму, своєму	ОМУ / ЬОМУ (після м'якого приголосного) ЄМУ (після голосного)

Продовження табл. 6.5
Table 6.5 – Continued

	<i>Яка? Котра? Чия? Хто? Що? (в. 1)</i>	<i>(У, на, по) якій? (У, на, по) котрій? (У, на, по) чий? (У, на, по) кому? (У, на, по) чому? (в. 6)</i>	Закінчення
Ж. р.	нова остання гарна велика українська перша студентка пісня третя яка ця наша, ваша моя, твоя, своя	(у, на, по) новій (у, на, по) останній (у, на, по) гарній (у, на, по) великій (у, на, по) українській (у, на, по) першій студентці пісні (у, на, по) третій (у, на, по) якій (у, на, по) цій (у, на, по) нашій, вашій (у, на, по) моїй, твоїй, своїй	ЙЙ / ЙЙ (після голосного)
	<i>Яке? Котре? Чис? Що? (в. 1)</i>	<i>(У, на, по) якому? (У, на, по) котрому? (У, на, по) чієму? (У, на, по) кому? (У, на, по) чому? (в. 6)</i>	Закінчення
С. р.	нове хороше велике українське останнє перше слово третє яке це наше, ваше моє, твоє, своє	(у, на, по) новому (у, на, по) хорошому (у, на, по) великому (у, на, по) українському (у, на, по) останньому (у, на, по) першому слові (у, на, по) третьому (у, на, по) якому (у, на, по) цьому (у, на, по) нашому, вашому (у, на, по) моєму, твоєму, своєму	ОМУ / ОМУ (після м'якого приголосного) ЄМУ (після голосного)

Таблиця 6.6 – ВІДМІНЮВАННЯ ІМЕННИКІВ, ПРИКМЕТНИКІВ, ПОРЯДКОВИХ ЧИСЛІВНИКІВ І ПРИСВІЙНИХ ЗАЙМЕННИКІВ У МНОЖИНІ

Table 6.6 – Declension of the nouns, adjectives, ordinal numerals and possessive pronouns in plural

№	Відмінки	Приклади	Закінчення	Питання
1	Називний (в. 1)	розумн І студент И нов І слова легк І завданн Я перш І урок И красив І дівчат А верхн І поверх И мої И книг И	-І / -ї -И, -А, -І, -Я	як І ? котр І ? чи ї ? хто? що?
2	Родовий (в. 2)	розумн ИХ студент ІВ нов ИХ сл ІВ легк ИХ завдань □ перш ИХ урок ІВ красив ИХ дівчат □ верхн ИХ поверх ІВ мої ИХ книг □	-ИХ / -ІХ/ -їХ -ІВ, □	як ИХ ? котр ИХ ? чи їХ ? кого? чого?

Продовження табл. 6.6
Table 6.6 – Continued

№	Відмінки	Приклади	Закінчення	Питання	
3	Давальний (в. 3)	розумн ИМ студент АМ нов ИМ слов АМ легк ИМ завданн ЯМ перш ИМ урок АМ красив ИМ дівчат АМ верхн ИМ поверх АМ мої М книг АМ	-ИМ / -АМ / -ІМ / -ЯМ -ЇМ	як ИМ ? котр ИМ ? чи ІМ ? кому? чому?	
4	Знахідний (в. 4)	розумн ИХ студент ІВ нов І слова легк І завданн Я перш І урок И красив ИХ дівчат □ верхн І поверх И мої Ї книг И	ИХ / ІХ І / Ї	З.в. = Р.в. в. 4 = в. 2 З.в. = Н.в. в. 4 = в. 1 -И, -І, -А, -ІВ, □ З.в. = Р.в. (в.4 = в.2)	як І ? як ИХ ? котр І ? чи Ї ? котр ИХ ? чи ЇХ ? кого? що?

Продовження табл. 6.6
Table 6.6 – Continued

№	Відмінки	Приклади	Закінчення	Питання
5	Орудний (в. 5)	розумн ИМИ студент АМИ нов ИМИ слов АМИ легк ИМИ завданн ЯМИ перш ИМИ урок АМИ красив ИМИ дівчат АМИ верхн ИМИ поверх АМИ мої МИ книг АМИ	-ИМИ / -ІМИ / -ЇМИ -АМИ / -ЯМИ	як ИМИ ? котр ИМИ ? чиї МИ ? ким? чим?
6	Місцевий (в. 6)	на розумн ИХ студент АХ у нов ИХ слов АХ на легк ИХ завданн ЯХ на перш ИХ урок АХ на красив ИХ дівчат АХ на верхн ИХ поверх АХ на мої Х книг АХ	-ИХ / -ІХ / -ЇХ -АХ / -ЯХ	на як ИХ ? на котр ИХ ? на чиї Х ? на кому? на чому?

Таблиця 6.7 – ВІДМІНЮВАННЯ ІМЕННИКІВ І ПРИКМЕТНИКІВ
Table 6.7 – Declension of the nouns and adjectives

В.	Питання	Приймен- ники	Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід	Множина	Дієслова
1	Хто? Що? Який? Яка? Яке? Які?	–	-ий, -ій □ новий словник□ гарний музей□ синій олівець□ молодий лікар□ великий будинок□	-а, -я -а, -я, ія, -ь молода артистка нова стаття хороша станція велика книга синя ручка	-е, -є -о, -е, -я велике озеро синє море гарне літо нове завдання	-і -и, -і, -я гарні столи нові станції сині моря великі будинки старі книги	
2	Кого? Чого? Якого? Якої? Яких? Коли? Де? Звідки?	У, з, від, до, після, біля, проти, навколо, усередині	-ого, -ього -а, -я, -у, -ю нового словника гарного музею синього олівця молодого лікаря великого будинку	-ої, -ьої -и, -і, -ії молодої артистки нової статті гарної станції великої книги синьої ручки	-ого, -ього -а, -я великого озера синього моря гарного літа нового завдання	-их, -іх -ів, □ гарних столів нових станцій синіх морів великих будинків старих книг□	не було не буде повертатися прийти, приїхати, іти, брати хотіти, боятися, чекати, знаходитися
3	Кому? Чому? Якому? Якій? Яким? Куди?	По, до, завдяки, згідно з, усупереч	-ому, -ьому -ові(-у), -еві (-ю) новому словнику гарному музею синьому олівцю молодому лікареві великому будинку	-ій -і, -ії молодій артистці новій статті гарній станції великій книзі синій ручці	-ому, - ьому - у, -ю великому озеру синьому морю гарному літу новому завданню	-им, -ім -ам, ям гарним столам новим аудиторіям синім морям великим будинкам цікавим книгам	давати, дарувати, говорити, писати, допомагати, купити, показувати, розповідати, посилати

Продовження табл. 6.7
Table 6.7 – Continued

В.	Питання	Приймен-ники	Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід	Множина	Дієслова
4	Кого? Якого? Яку? Яких? Що? Який? Яке? Яку? Які? Куди? Коли?	у, на, під, за, через	молод <u>ого</u> лікаря в. 4 = в. 2 нов <u>ий</u> словник□ гарн <u>ий</u> музей□ в. 4 = в. 1	-у, -ю -у, -ю, -ію молод <u>у</u> артистк <u>у</u> нов <u>у</u> статт <u>ю</u> гарн <u>у</u> аудиторі <u>ю</u> велик <u>у</u> книг <u>у</u> син <u>ю</u> ручк <u>у</u>	в. 4 = в. 1	молод <u>их</u> лікар <u>ів</u> в. 4 = в. 2 нов <u>і</u> книг <u>и</u> син <u>і</u> моря в. 4 = в. 1	бачити, слухати, читати, писати, вивчати, знати, любити, чекати, брати, учити, робити, їхати, йти, летіти, поступати
5	Ким? Чим? З ким? З чим? Яким? Якою? Якими? Де?	З, над, під, за, перед, між, разом з, поряд з	-им, -ім -ом, -ем, -м нов <u>им</u> словник <u>ом</u> гарн <u>им</u> музе <u>єм</u> син <u>ім</u> олівц <u>ем</u> молод <u>им</u> лікар <u>ем</u> велик <u>им</u> будинк <u>ом</u>	-ою, -ьою -ою, -єю, -сю молод <u>ою</u> артистк <u>ою</u> нов <u>ою</u> статт <u>ею</u> гарн <u>ою</u> аудиторі <u>єю</u> велик <u>ою</u> книг <u>ою</u> син <u>ьою</u> ручк <u>ою</u>	-им, -ім -ом, -ем, -ям велик <u>им</u> озер <u>ом</u> син <u>ім</u> мор <u>ем</u> гарн <u>им</u> літ <u>ом</u> нов <u>им</u> завданн <u>ям</u>	-ими, -іми -ами, - ями гарн <u>ими</u> стол <u>ами</u> нов <u>ими</u> аудиторі <u>ями</u> син <u>іми</u> моря <u>ми</u> велик <u>ими</u> будинк <u>ами</u> стар <u>ими</u> книг <u>ами</u>	бути, стати, жити, йти, знайомитися, вчитися, танцювати, працювати, говорити, писати

Продовження табл. 6.7
Table 6.7 – Continued

В.	Питання	Прийменники	Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід	Множина	Дієслова
6	На кому? На чому? Якому? Якій? Яких? Де? Коли?	По, в (у), на	-ому, -ьому -у, -і, -ї на <u>новому</u> словнику у <u>гарному</u> музеї на <u>синьому</u> олівці на молодо <u>му</u> лікаре <u>ві</u> у велико <u>му</u> будинку	-ій -і, її на молод <u>ій</u> артист <u>ці</u> у нов <u>ій</u> статт <u>і</u> у гарн <u>ій</u> аудитор <u>ії</u> на велик <u>ій</u> книз <u>і</u> на син <u>ій</u> руч <u>ці</u>	-ому, -ьому -і у велико <u>му</u> озер <u>і</u> у синь <u>ому</u> мор <u>і</u> у наш <u>ому</u> міст <u>і</u> у ново <u>му</u> завданн <u>і</u>	-их, -іх -ах, -ях на гарн <u>их</u> стол <u>ах</u> у нов <u>их</u> аудитор <u>іях</u> у син <u>их</u> мор <u>ях</u> у велик <u>их</u> будинк <u>ах</u> у цікав <u>их</u> книг <u>ах</u>	бути, працювати, жити, вчитися, знаходитися

Таблиця 6.8 – ВИРАЖЕННЯ ЧАСУ
Table 6.8 – Time expression

Що зараз (було, буде)?	Коли це було (буде)?
Називний відмінок (в. 1)	Знахідний відмінок (в. 4)
ранок ☐ день Ь вечір ☐ ніч ☐	цього (минулого, наступного) ранк<u>У</u> дн<u>Я</u> вечор<u>А</u> ноч<u>І</u> цього (минулого, наступного) цієї (минулої, наступної)
тиждень Ь день Ь місяць Ь рік ☐ година А хвилина А	це буде через годин<u>У</u>, день<u>Ь</u>, місяць<u>Ь</u>, рік ☐ хвилин<u>У</u>, тиждень<u>Ь</u> це було годин <u>У</u> , день <u>Ь</u> , місяць <u>Ь</u> , рік ☐ → тому хвилин <u>У</u> , тиждень <u>Ь</u>
понеділок ☐ вівторок ☐ серед <u>А</u> неділ <u>Я</u>	у понеділок ☐ у вівторок ☐ у серед <u>У</u> у неділ <u>Ю</u>

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Напишіть речення. Слова в дужках поставте в потрібній формі.

- 1 Студент вивчає (граматика).
- 2 Брат слухає (музика).
- 3 Викладач запитує (студент).
- 4 Я перекладаю (текст).
- 5 Студенти розуміють (викладач).
- 6 Мій друг знає (математика).
- 7 Син слухає (батько).
- 8 Він розуміє (українська мова).
- 9 Бібліотекар запитує (студентка).
- 10 Товариші повторюють (діалог).

Завдання 2

Поставте питання до виділених слів.

- 1 Ми бачимо *розклад*.
- 2 Друзі *слухають* магнітофон.
- 3 Викладач пояснює *правило*.
- 4 Подруги бачили *секретаря*.
- 5 Студентки розуміють викладача *добре*.
- 6 Мати любить *свого* сина.

Завдання 3

Напишіть відповідь на питання за зразком:

Зразок: Кого бачила Марія? (нова подруга) – Марія бачила нову подругу.

- 1 Кого розуміє Андрій? (китайський товариш).
- 2 Кого бачив викладач? (добра студентка).
- 3 Кого слухали діти? (рідна матуся).
- 4 Що вивчає брат? (англійська мова).
- 5 Що писатимуть студенти? (складний диктант).
- 6 Що ви перекладаєте? (новий діалог).

Завдання 4

Прочитайте речення. Доповніть їх відповідними особовими займенниками в потрібній формі за поданим зразком:

Зразок: Це українська мова. Студент вивчає її.

- 1 Студенти читають новий текст. Вони розуміють...
- 2 Я співаю гарну пісню. Друзі слухають...
- 3 Ви пишете вправи. Викладач перевіряє...
- 4 Ось іде нова студентка. Я часто бачу...
- 5 Ти говориш. Я уважно слухаю...
- 6 Це наш викладач. Він добре знає...
- 7 Ви зробили домашнє завдання? Я хочу запитати вас...

Завдання 5

Напишіть відповідь на питання.

- 1 Де Андрій? (аудиторія).
- 2 Де студенти? (університет).
- 3 Де новий текст? (книжка).
- 4 Де твої зошити? (шафа).
- 5 Де ваші викладачі? (деканат).
- 6 Де снідають друзі? (кав'ярня).
- 7 Де живуть студенти? (гуртожиток).
- 8 Де твоя подруга? (їдальня).
- 9 Де Наталя? (магазин).
- 10 Де лежать документи? (сумка).

Завдання 6

Замість крапок запишіть особові займенники у потрібній формі.

- 1 Тут стоїть чашка. У ... вода.
- 2 Ліворуч стоять стільці. На ... сидять студенти.
- 3 Прямо висить зелена дошка. На ... учні пишуть речення.
- 4 У кімнаті велике вікно. На ... стоять гарні квіти.
- 5 Це Чорне море. На ... відпочивала моя подруга.
- 6 Друзі купили нові сумки. У ... тепер вони носять зошити, підручники й олівці.
- 7 Ось гарний будинок. У ... живуть мої батьки.

Завдання 7

Дайте відповідь на питання.

- 1 У якій кімнаті ви живете? (затишна кімната).
- 2 На якому вікні стоять квіти? (велике вікно).
- 3 У якій шафі стоїть посуд? (висока шафа).
- 4 У якому парку відпочивають друзі? (зелений парк).
- 5 Де навчається твій друг? (підготовчий факультет).
- 6 На якому поверсі вона живе? (третій поверх).
- 7 Де стоїть комп'ютер? (маленький стіл).
- 8 На якому ліжку лежить ковдра? (нове ліжко).

Завдання 8

Дайте відповідь на питання.

Зразок: У вас є словник? У мене немає словника.

- 1 У матері є книга?
- 2 У тебе є машина?
- 3 У Петра є зошит?
- 4 У нього є довідка?
- 5 У Лесі є подруга?
- 6 У Богдана є олівець?
- 7 У Андрія є телефон?

Завдання 8

Напишіть займенник у потрібній формі.

Зразок: (Я) є підручник. У мене є підручник.

- 1 (Я) є брат.
- 2 (Ти) є батько?
- 3 (Він) є сім'я.
- 4 (Вона) є подруга.
- 5 (Ми) зараз урок.
- 6 (Вони) зараз перерва.
- 7 (Ви) є друзі?

Завдання 9

Дайте відповідь на питання. Використайте слова в дужках.

- 1 Чий це олівець? (наш новий викладач)
- 2 Чиє це пальто? (моя стара бабуся)
- 3 Чия це сумка? (твоя старша сестра)
- 4 Чиї це книги? (мій український друг)
- 5 Чиє це фото? (твій молодший брат)
- 6 Чий це кабінет? (ваш хороший лікар)
- 7 Чия це аудиторія? (їхня китайська група)

Завдання 10

Дайте відповіді на питання. Слова в дужках поставте в правильній формі.

- 1 Кому Марія дала підручник? (друг).
- 2 Кому викладач пояснив нову тему? (студент).
- 3 Кому Ахмед подарував квіти? (дівчина).
- 4 Кому батьки допомагають? (син).
- 5 Кому Богдан купив ліки? (дідусь).
- 6 Кому ти подякував за допомогу? (лікар).
- 7 Кому подруга розповіла про своє навчання? (сестра).

Завдання 11

Напишіть речення. Особові займенники поставте в потрібному відмінку.

- 1 Андрій приніс підручник (я).
- 2 Ми розповіли (він) про подорож.
- 3 Бібліотекар дав (вона) нову книгу.
- 4 Сестра надіслала (ми) електронне повідомлення.
- 5 Я надішлю (ти) листа.
- 6 Дякуємо (ви) за допомогу.
- 7 (Я) потрібно вивчити діалог.

Завдання 12

Дайте відповідь на питання.

- 1 Кому ти купив нову іграшку? (молодший брат).
- 2 Кому секретар дав документ? (китайський студент).
- 3 Чому завжди радіють дівчата? (нова сукня).
- 4 Кому викладач пояснює правила граматики? (іноземний студент).
- 5 Кому ви пишете листа? (український товариш).
- 6 Чому зраділи студенти? (цікава екскурсія).

Завдання 13

Перепишіть текст. Слова в дужках поставте в правильній формі.

(Я) подобається робити подарунки. На свято я подарував (мій батько) теплий шарф. А що купити (моя дорога мама), не знав. Потім згадав, що вона любить сумки. Тому купив (вона) модну сумку. (Молодша сестра) купив книгу про квіти, а (старший брат) подарував ковзани, бо він дуже любить спорт.

Завдання 14

Дайте відповіді на питання. Слова в дужках поставте в правильній формі.

- 1 Чим Андрій їсть борщ? (ложка).
- 2 Чим мати ріже хліб? (ніж).
- 3 Чим викладач пише в журналі? (ручка).
- 4 Чим мати витирає сина? (рушник).
- 5 З ким ви гуляли в парку? (друг).
- 6 З ким ти робиш домашнє завдання? (подруга).
- 7 З ким студенти були в театрі? (викладач).

Завдання 15

Запишіть речення. Особові займенники поставте в потрібному відмінку.

- 1 Віктор навчається разом зі (я).
- 2 Він був у кінотеатрі з (ти).
- 3 Ми працювали з (він) на заводі.
- 4 Я навчався з (вона) в школі.
- 5 Викладач був з (ми) на екскурсії.
- 6 Богдан з (вони) взяв книги в бібліотеці.
- 7 Завтра ми з (ви) підемо на екскурсію.

Завдання 16

Дайте відповідь на питання.

- 1 З ким Іван грав у шахи? (наш старий дідусь).
- 2 З ким Сашко робить домашнє завдання? (наша нова студентка).
- 3 З ким вона була в музеї? (моя молодша сестра).
- 4 З ким ми познайомились у Одесі? (ваш новий викладач).
- 5 З ким ви ходили в театр? (твій шкільний товариш).
- 6 З ким працює Марія? (гарний високий студент).
- 7 З ким Оксана живе в гуртожитку? (нова китайська дівчина).

Завдання 17

Перепишіть речення, слова в дужках поставте в правильній формі.

- 1 Учора в кав'ярні я познайомився з (гарна українська дівчина).
- 2 Вона займається (математика, музика і спорт).
- 3 Вона хоче бути (викладач).
- 4 Ми з (вона) довго розмовляли, а потім пили каву (з молоко), їли пиріжки з (картопля і капуста).

Завдання 18

Дайте заперечні відповіді.

Зразок: У вашій групі є нігерійські студенти? У нашій групі немає нігерійських студентів.

- 1 У вас є студентські квитки?
- 2 У Ердема є мобільний телефон?
- 3 У підручнику з української мови є важкі вправи?
- 4 У вас є домашнє завдання?
- 5 В аудиторії є турецькі студенти?
- 6 У цьому тексті були нові слова?
- 7 У Катрін є хороші подруги?

Завдання 19

Підкреслені словосполучення напишіть у множині.

- 1 Мої друзі живуть у студентському гуртожитку.
- 2 Молодь відпочиває у зеленому парку.
- 3 На моєму столі лежать підручники.
- 4 У мого друга немає нових підручників.
- 5 Ми купуємо свіжий хліб у сусідньому магазині.
- 6 На нашій вулиці є пам'ятники.
- 7 У моєму зошиті стоять добрі оцінки.

Завдання 20

Дайте відповіді на питання. Зверніть увагу на узгодження числівників з іменниками.

Зразок: – Скільки студентів у вашій групі? (8) – У нашій групі вісім студентів.

- 1 Скільки предметів ви вивчаєте на підготовчому факультеті? (7)
- 2 Скільки поверхів у вашому гуртожитку? (9)
- 3 Скільки місяців ви живете в Україні? (5)
- 4 Скільки сторінок в українському підручнику? (375)
- 5 Скільки місяців у році? (12)
- 6 Скільки студентів живе у вашій кімнаті? (2, 4)
- 7 Скільки гривень коштує підручник з української мови? (50)

Завдання 21

Поставте займенники в потрібній формі.

- 1 (Ви) необхідно багато розмовляти українською мовою.

- 2 Мої батьки зараз далеко. Я часто телефоную (вони).
- 3 (Ми) подобаються українські пісні.
- 4 Ви погано розумієте цю граматику. (Ви) допомогти?
- 5 У них немає підручника. Дайте (вони), будь ласка, підручник.

Завдання 22

Дайте відповіді на питання.

- 1 Кому ви написали листа? (мої дорогі батьки).
- 2 Кому секретар дав документи? (іноземні студенти).
- 3 Кому ви розповідали про свою країну? (наші нові друзі).
- 4 Кому допомагає старший брат? (молодші сестри).
- 5 Кому необхідно звертатися до лікаря? (хворі студенти).
- 6 Кому викладач пояснював правило граматики? (китайські студенти).
- 7 Кому батьки надсилають гроші? (свої діти).

Завдання 23

Напишіть речення. Підкреслені словосполучення поставте в множині.

- 1 Викладачі порадили добре навчатися цьому іноземному студентові.
- 2 Китайська студентка розповідає про свою країну камерунському другові.
- 3 Батько телефонує його доброму товаришеві.
- 4 Декан дав студентський квиток китайській студентці.
- 5 Викладач радить вивчати граматику тому арабському студентові.
- 6 Китайські вокалісти співають пісні українському другові.
- 7 Українські студенти показували університет своєму китайському гостеві.

Завдання 24

Поставте питання до виділених слів.

- 1 На столі лежать підручники.
- 2 Я добре розумію своїх друзів.
- 3 Щодня студенти повторюють нові слова.
- 4 Секретар побачив нових студентів.
- 5 Я вивчаю українську та російську мови.
- 6 Ми дивимося цікаві українські фільми.

Завдання 25

Слова в дужках поставте в потрібній формі.

- 1 Щодня під час занять викладачі запитують (ці іноземні студенти).
- 2 Іноземні студенти часто згадують (дорогі батьки).
- 3 Ми завжди вчасно та правильно виконуємо (домашні завдання).
- 4 Учора на уроці ми читали (нові тексти).
- 5 Усі уважно слухали розповідь (китайські студенти) про їхні рідні міста.
- 6 Сьогодні викладач пояснював (нові граматичні правила).
- 7 Учора ми отримали (студентські квитки).

Завдання 26

Дайте відповіді на питання, використовуючи слова у дужках.

- 1 Що ви вивчаєте на уроках української мови? (українські відмінки).
- 2 Кого ви зустріли в академії? (мої нові друзі).
- 3 Кого поздоровили діти зі святом? (свої вчителі).
- 4 Що зараз пояснює викладач? (граматичні правила).
- 5 Які фільми дивляться твої друзі? (українські, російські та американські фільми).
- 6 Які страви готують іноземні студенти? (смачні національні страви).
- 7 Що ви щодня купуєте (українські продукти, свіжі овочі та фрукти).

Завдання 27

Поставте займенники в потрібній формі.

- 1 На заняття з української мови студенти принесли (свої) зошити та підручники.
- 2 Діти повинні добре розуміти (свої) батьків.
- 3 Викладач завжди уважно перевіряє (їхні) домашні завдання.
- 4 Під час екскурсії містом іноземні студенти зустріли (їхні) товаришів.
- 5 Викладачі уважно перевіряють (наші) домашні завдання.
- 6 Учора в університеті я бачив (наші) студентів.
- 7 Ми добре знаємо (ці) студентів.
- 8 Студенти щодня повторюють (ці) українські слова.

Завдання 28

Напишіть текст, слова в дужках поставте в знахідному відмінку множини.

В Україні іноземні студенти спочатку вчать на підготовчих факультетах. Там вони вивчають (різні предмети).

Щодня можна бачити (іноземні студенти) на заняттях у їхніх аудиторіях.

Вони уважно слухають (українські викладачі), вчать (нові правила). На столі у студентів завжди поруч лежать (великі словники), (нові підручники та зошити).

Студенти завжди виконують (домашні завдання). Щоденна робота дає (хороші результати). Вони вже вміють перекладати (невеликі тексти) та складати (свої цікаві розповіді). Вони раді бачити (нові друзі), яким розповідають про (свої країни, свої батьки, свої сестри та брати).

Під час перерви часто можна бачити (іноземні студенти) у коридорі. Китайські, турецькі та африканські студенти спілкуються українською мовою. Китайські студенти уважно слухають (еквадорські студенти), а еквадорські студенти – (африканські студенти). Вони розуміють (товариші) та набувають (нові знання).

Хороші студенти завжди будуть згадувати (свої підготовчі факультети, нові друзі та улюблені викладачі).

Завдання 29

Поставте питання до виділених слів.

- 1 Україна межує з багатьма європейськими країнами.
- 2 У групі з турецькими студентами навчаються азербайджанські студенти.
- 3 Мій товариш цікавиться традиціями України.
- 4 Ми ходили на екскурсію з викладачами.
- 5 Студенти користуються сучасними комп'ютерами.
- 6 Батьки пишаються своїми рідними дітьми.
- 7 Друзі гуляли одеськими вулицями.

Завдання 30

Напишіть речення, слова в дужках поставте в орудному відмінку множини.

- 1 2. Мій батько розмовляє по телефону зі (свій діловий партнер).
- 2 3. Студенти групи № 10 товаришують з (китайська студентка).
- 3 4. Студенти другого курсу прийшли зустрітися з (наш друг).
- 4 5. Еквадорська студентка була в Києві з (українська подруга).
- 5 6. Студенти підготовчого факультету були на зустрічі з (відомий українець).
- 6 7. Турецькі студенти хочуть стати (хороший перекладач).
- 7 8. На уроці студенти не користуються (мобільний телефон).

Завдання 31

Допишіть необхідні закінчення.

- 1 Друг приготував м'ясо з овоч... .
- 2 Ми купили цукерки з горіх... .
- 3 Китайські студенти мріють стати відом... піаніст... та вокаліст... .
- 4 Його брат працює з українськ... друз... .
- 5 Викладачі підготовчого факультету задоволені конголезьк... студент... .
- 6 Кожна людина займається сво... важлив... справ... .
- 7 Іноземні студенти цікавляться наш... традиці... .

Завдання 32

Перепишіть текст, слова в дужках поставте в потрібній формі.

На заняття з української мови студенти приходять з (книги та зошити). Нові тексти всі читають із (словники). У зошитах студенти пишуть (сині та чорні ручки), а (червоні олівці) підкреслюють закінчення. Викладачі вітаються з (іноземні студенти), і урок починається. Спочатку викладачі ведуть бесіду з (юнаки та дівчата) про те, що вони робили вчора. Студенти ходили на концерт зі (свої старі друзі), розмовляли по телефону з (батьки, брати, сестри), гуляли (вулиці) міста Одеси. Турецькі студенти були у гостях, там їх пригощали (смачна українська страва). Після цього студенти прийшли до гуртожитку, де виконували вправи з (різні граматичні завдання). На уроці студенти багато працюють, тому що вони хочуть стати (хороші спеціалісти).

Завдання 33

Поставте питання до виділених слів.

- 1 Іноземні студенти навчаються в університетах України.
- 2 В Україні іноземні студенти живуть у сучасних гуртожитках.
- 3 Студенти беруть підручники в студентських бібліотеках.
- 4 У їхніх кімнатах тепло та затишно.
- 5 Домашні та класні роботи студенти пишуть у робочих зошитах.
- 6 У деканатах студенти отримують студентські квитки.
- 7 Вищі навчальні заклади розташовані на центральних вулицях міста.

Завдання 34

Напишіть займенники у місцевому відмінку множини.

- 1 На (мої) вікнах стоять квіти.
- 2 У (ці) аудиторіях навчаються іноземні студенти.
- 3 На (наші) столах лежать нові підручники, робочі зошити, словники.
- 4 У (твої) роботах є помилки.
- 5 Наукова конференція проходить у (ті) аудиторіях.
- 6 Подивіться значення слова у (ваші) словниках.
- 7 У (їхні) країнах завжди тепло.

Завдання 35

Дайте відповіді на питання, використовуючи слова в дужках.

- 1 З яких країн приїхали іноземні студенти? (північні країни).
- 2 Де гуляють студенти? (зелені парки).
- 3 У яких гуртожитках живуть студенти? (студентські гуртожитки).
- 4 На яких факультетах спочатку навчаються іноземні студенти? (підготовчі факультети).
- 5 Де в гуртожитку висить ваш одяг? (шафи, вішалки).
- 6 У яких аудиторіях ви навчаєтесь? (невеликі, світлі аудиторії).
- 7 Де можна купити модні речі (центральні магазини).

Завдання 36

Підкреслені слова поставте в множині.

- 1 Наші журнали та книги стоять у книжковій шафі.
- 2 У південному районі України стоїть тепла погода.
- 3 Ми беремо гроші в національному банку.
- 4 Українські бізнесмени працюють в іноземній країні.
- 5 Студенти беруть книжки в університетській бібліотеці.
- 6 Друзі написали адресу на чистому конверті.
- 7 У гуртожитку на нашому вікні стоять гарні квіти.

Завдання 37

Напишіть текст. Слова в дужках поставте в місцевому відмінку множини. Нещодавно ми були на екскурсії по академії. Спочатку ми зайшли до бібліотеки. Там ми побачили в (різні відділи) бібліотеки на (численні полиці) багато підручників, словників, книжок. У (коридори) на (вікна) стоять квіти. На другому поверсі знаходяться буфети. У (буфети) багатий вибір страв та напоїв. Студенти там снідають, а обідають та вечеряють у (студентські їдальні) або в (свої кімнати). В академії багато різних факультетів. На (різні факультети) навчаються українські та іноземні студенти. На (всі факультети) працюють висококваліфіковані фахівці. У (деканати) студенти беруть документи, розклад занять, а також необхідну інформацію. Після закінчення академії студенти будуть працювати в (різні галузі зв'язку), на (українські заводи та фабрики), в (офіси) та (фірми) зв'язку. Тепер ми знаємо, які є факультети в академії, яких фахівців вона випускає.

ЧАСТИНА 7 ДІЄСЛОВО VERB

Таблиця 7.1 – ЧАС ДІЄСЛОВА
Table 7.1 – Formation of verb tenses

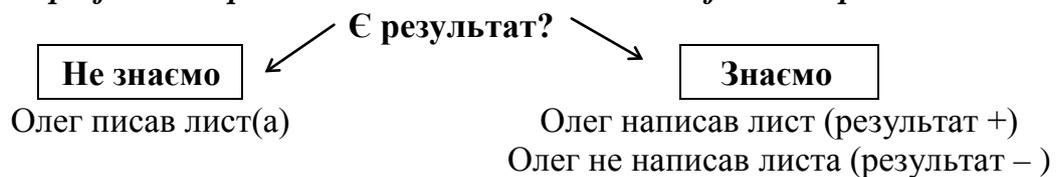
Минулий час	Теперішній час	Майбутній час
НДВ		
Чита ~~ТИ~~ -В -ла -ло -ли	Чита ТИ	Складена форма
я, ти, читав□ він я, ти, читал + А вона воно читал + О ми, ви, читал + И вони	я чита + Ю ти чита + ЄШ він, вона, чита + Є воно ми чита + ЄМО ви чита + ЄТЕ вони чита + ЮТЬ	я буд + У ти буд + ЕШ він, вона, буд + Е воно ми буд + ЕМО ви буд + ЕТЕ вони буд + УТЬ
} чита ТИ		

ДВ			
Минулий час	Теперішній час	Майбутній час	
Прочита ТИ		Проста форма	
я, ти, він я, ти, вона воно ми, ви, вони	$\overline{\text{прочита}}\overset{\wedge}{\text{в}}\square$ $\overline{\text{прочита}}\overset{\wedge}{\text{л}} + \text{А}$ $\overline{\text{прочита}}\overset{\wedge}{\text{л}} + \text{О}$ $\overline{\text{прочита}}\overset{\wedge}{\text{л}} + \text{И}$	я ти він, вона, воно ми ви вони	$\overline{\text{прочита}} + \text{Ю}$ $\overline{\text{прочита}} + \text{ЄШ}$ $\overline{\text{прочита}} + \text{Є}$ $\overline{\text{прочита}} + \text{ЄМО}$ $\overline{\text{прочита}} + \text{ЄТЕ}$ $\overline{\text{прочита}} + \text{ЮТЬ}$

Таблиця 7.2 – ВИД ДІЄСЛОВА
Table 7.2 – Verb aspect

Недоконаний вид (НДВ)
Imperfective aspect

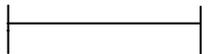
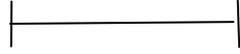
Доконаний вид (ДВ)
Perfective aspect

Що робити?	Що зробити?	Префікси	
		НДВ	ДВ
читати писати учити бачити робити	$\overline{\text{прочита}}\text{ти}$ $\overline{\text{написа}}\text{ти}$ $\overline{\text{вивчи}}\text{ти}$ $\overline{\text{побачи}}\text{ти}$ $\overline{\text{зроби}}\text{ти}$	– – – – –	ПРО НА ВИ ПО З
		Суфікси	
забороняти вирішувати повторювати показувати давати	заборонити вирішити повторити показати дати	-Я- -УВА -ЮВА- -УВА- -ВА-	-И- -И- -И- -А- –
говорити брати	сказати взяти	!	

Таблиця 7.3 – ВЖИВАННЯ ДОКОНАНОГО І НЕДОКОНАНОГО ВИДУ ДІЄСЛОВА

Table 7.3 – The usage of perfective and imperfective aspects of the verb

№	НДВ	ДВ
1	ПРОЦЕС дії	РЕЗУЛЬТАТ дії
	1. Антон пише лист. 2. - Що ти робиш ? - Читаю книгу. - Що ти робитимеш увечері? - Слухатиму музику.	1. Антон написав лист. 2. - Ти вже прочитав книгу? - Так, прочитав .
2	ПОВТОРЮВАНІСТЬ дії	ОДИНИЧНІСТЬ дії
	Антон завжди робить домашнє завдання увечері. Слова-сигнали: <i>завжди, часто, звичайно, рідко, іноді щодня (щовечора, щомісяця, щороку, щовівторка);</i> <i>щоранку (щонеділі);</i> <i>щохвилини (щотижня, щоп'ятниці)</i>	Уранці Антон зробив домашнє завдання. Слова-сигнали: <i>швидко, обов'язково, відразу, раптом, нарешті</i> Увечері Антон нарешті розв'язав задачу.
3	ОДНОЧАСНІСТЬ дії	ПОСЛІДОВНІСТЬ дії
	<p style="text-align: center;">S P₁ P₂</p> Антон читав нові слова і писав їх у зошиті. S – P₁ і P₂ Антон писав лист і згадував свою сім'ю. 1) 2) 	<p style="text-align: center;">S P₁</p> Спочатку Антон прочитав нові слова, P₂ а потім написав їх. Спочатку S – P₁, а потім P₂ Антон на писав лист і пішов на пошту. 1) 2)

ІТИ (ЙТИ)	ХОДИТИ
<p>Дієслова групи іти позначають: The verbs of the group іти are used to denote:</p> <p>1 Односпрямований одиничний рух: one-time movement in one direction: <i>Мій друг іде в університет.</i> <i>My friend is going to the university.</i></p> <p>2 Односпрямований рух, що повторюється: periodic movement in one direction: <i>Додому я звичайно йду пішки.</i> <i>I go home usually on foot.</i></p>	<p>Дієслова групи ходити вживаються для позначення: Verbs of the group ходити are used to denote:</p> <p>1 а) руху «туди і назад» із вказівкою на перебування у певному місці (у минулому часі): movement “there and back” with the denoting of certain place (in past tense): <i>Учора я ходив в аптеку (=був в аптеці).</i> <i>I went to the chemist's yesterday.</i></p> <p>б) руху, що повторюється: movement that is repeated: <i>Ми часто ходимо в театр (=буваємо в театрі).</i> <i>We often go to the theatre.</i></p> <p>2 Різнострамованого руху: movement in different directions: <i>Друзі багато ходили по місту.</i> <i>The friends walked a lot around the city.</i></p> <p>3 Руху як характерної властивості, здатності: movement as a general capacity, ability: <i>Риби плавають, а птахи літають.</i> <i>Fish swim, and birds fly.</i></p>

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Поставте питання до виділених слів.

- 1 Студент читав уранці.
- 2 Друзі обідають разом.
- 3 Ми говоримо правильно.
- 4 Сестра працює швидко.
- 5 Ви працюєте добре.
- 6 Я буду відпочивати ввечері.

Завдання 2

Дайте відповідь на питання.

- 1 Що робить твій батько? (працювати).
- 2 Що ви зараз робите? (читати).
- 3 Що роблять ваші друзі? (слухати).
- 4 Що ти робиш? (сидіти).
- 5 Що робить твоя подруга? (писати).
- 6 Що ми робимо? (говорити).

Завдання 3

Правильно запишіть дієслова.

- Сьогодні я відповідаю добре.
- Учора я ... добре.

- Завтра я ... добре.
- Сьогодні бібліотека працює.
- Учора бібліотека ...
- Завтра бібліотека ...
- Де лежать твої книги?
- Де раніше ... твої книги?
- Де потім ... твої книги?

- Сьогодні ми пишемо диктант.
- Учора ми ... диктант.
- Завтра ми ... диктант.

- Ти читаєш новий текст?
- Учора ти ... новий текст?
- Завтра ти ... новий текст?

Завдання 4

Напишіть відповіді на питання.

- 1 Що ви робили вчора? (готувати).
- 2 Що ваш друг робив уранці? (снідати).
- 3 Що ваша подруга робитиме ввечері? (повторювати).
- 4 Що вони робили вчора? (відпочивати).
- 5 Що викладач робитиме завтра? (запитуватиме).
- 6 Що вони будуть робити? (їсти).

Завдання 5

Доберіть видові пари до таких дієслів:

- читати -
- писати -
- слухати -
- бачити -
- готувати -
- писати –
- їсти –
- вечеряти –
- снідати –
- запитувати –

Завдання 6

Дайте правильні відповіді на питання.

Зразок: Чому ви не читаете текст? Я вже прочитав його.

- 1 Чому ви не пишете вправи?
- 2 Чому ви не перекладаєте текст?
- 3 Чому ви не купуєте хліб?
- 4 Чому ви не маєте підлогу?
- 5 Чому ви не обідаєте?
- 6 Чому ви не п'єте молоко?

Завдання 7

Прочитайте речення і напишіть, що ви теж зробите ці дії.

Зразок: Оксана написала листа додому. Завтра я теж напишу листа додому.

- 1 Кожного дня подруга купує свіжий хліб.
- 2 Мій друг часто добре відповідає на уроці.
- 3 Уранці ми завжди п'ємо каву.
- 4 Я швидко вчу діалоги.
- 5 Мої друзі часто відпочивають на морі.
- 6 Студент правильно читає текст.

Завдання 8

Слова в дужках поставте в потрібній формі.

- 1 Учора я (бачити – побачити) мого друга.
- 2 Він (казати – сказати), що був у магазині й купив собі нову книгу, яку буде (читати – прочитати) ввечері, а зараз він іде додому (обідати – пообідати).
- 4 Я (запитувати – запитати) назву цієї книги, (писати – записати) її, а сьогодні теж (купувати – купити).

Завдання 9

Дайте відповіді на питання.

- 1 Як вас звати?
- 2 Хто ви?
- 3 Де ви навчаєтесь?
- 4 Ким ви хочете бути?
- 5 Де ви живете?
- 6 Що ви вивчаєте?
- 7 Як ви хочете знати українську мову
- 8 Як ви зараз говорите українською мовою?
- 9 Що ви робите вдома? (Як ви працюєте вдома?).
- 10 Що ви любите робити у вільний час?

Завдання 10

Знайдіть дієслова, визначте їх час та закінчіть речення.

- 1 Сьогодні понеділок. У понеділок маю три пари: фізику, математику та українську мову.
- 2 Завтра вівторок. У вівторок я поїду до бібліотеки.
- 3 Післязавтра середа. У середу я піду до театру.
- 4 У четвер я буду ... у спортзалі (бігати).
- 5 У п'ятницю я ... до друга (їздити).
- 6 У суботу я ... у басейні (плавати).
- 7 У неділю я ... у парку (гуляти).

Таблиця 7.5 – ТВОРЕННЯ АКТИВНИХ ДІПРИКМЕТНИКІВ
Table 7.5 – Ways of forming active participles

<p>Теперішній час</p>	<p>дієслова НДВ</p>	<p>∧ -УЧ, -ЮЧ (I) ∧ -АЧ, -ЯЧ (II)</p>	<p>читати – читаЮТЬ – читаЮЧий (-а, -е, -і) відпочивати – відпочиваЮТЬ – відпочиваЮЧий різати – ріжУТЬ – ріжУЧий любити – люблЯТЬ – люблЯЧий (-а, -е, -і) лежати – лежАТЬ – лежАЧий (-а, -е, -і)</p>
<p>Минулий час</p>	<p>дієслова ДВ</p>	<p>∧ -Л</p>	<p>зарости – заросЛий намокнути – намокЛий згоріти – згоріЛий</p>

Таблиця 7.6 – ТВОРЕННЯ ПАСИВНИХ ДІПРИКМЕТНИКІВ
Table 7.6 – Ways of forming passive participles

<p>Минулий час</p>	<p>після А (Я), -УВА (-ЮВА) після И та приголосних від односкладових основ на И, І, А (Я), У</p>	<p>∧ -Н писати – писаНий прочитати – прочитав – прочитаНий (-а, -е, -і) адресувати – адресоваНий (у → ова) повторювати – повторюваНий ∧ -ЕН бачити – бачив – бачеНий (-а, -е, -і) (и → е) вивчити – вивчив – вивчЕНий (-а, -е, -і) мити – миТий (-а, -е, і)</p>
---------------------------	--	---

Запам'ятайте! *д/дж:* узгодити – узгоджений
зд/ждж: заїздити – заїжджений
г/жс: зберегти – збережений
с/ш: заносити – заношений
к, т/ч: спекти – спечений
 закрутити – закручений
ст/щ: вимастити – вимащений
б/бл: послабити – послаблений
п/пл: покрити – покритий
в/вл: забарвити – забарвлений
м/мл: оформити – оформлений

Table 7.7 – АКТИВНІ І ПАСИВНІ КОНСТРУКЦІЇ
Table 7.7 – Active and passive constructions

НДВ	S	P	x O₄	P	x O₄	
	Студент	розв'язує розв'язав буде розв'язувати	задачу. АК	Тут	будують будували будуть будувати	школу. АК.
	S <i>діє</i>	P	x O₄ АК	Де?	P	x O₄ АК
	<i>перехід. дієслово</i>				<i>не діє</i>	
	S <i>не діє</i>	P(ся)	O₅ ПК	Коли?	P(ся)	S ПК <i>не діє</i>
		<i>Як?</i>				
	S	P	O₅	P	S	
	Задача	розв'язується розв'язувалася буде розв'язуватися	студентом. ПК	Тут	будується будувалася будуватиметься	школа. ПК
ДВ	S	P	O₄	P	O₄	
	Студент	розв'язав розв'яже	задачу. АК	Тут	побудували побудують	школу. АК
	S <i>діє</i>	P	x O₄ АК	Де?	P	x O₄ АК
	<i>перехід. дієслово</i>				<i>не діє</i>	
	S <i>не діє</i>	P	O₅ ПК	Коли?	P	S ПК <i>не діє</i>
		<i>пасивн. дієприкм.</i>				
	S	P	O₅	P	S	
	Задача	розв'язана була розв'язана буде розв'язана	студентом. ПК	Тут	побудована була побудована буде побудована	школа. ПК

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Слова в дужках поставте в потрібній формі.

- 1 Студент, організуючий ... (веселий відпочинок), прийшов на урок перший.
- 2 Сніг, танучий ... від (тепло), перетворився на дощ.
- 3 Пристрій, друкуючий ... (тексти), називається принтером.
- 4 Студент, виконуючий ... (домашнє завдання), зробив помилки.
- 5 Новий рік, наступаючий ... (перше січня), обов'язково принесе щастя.

Завдання 2

Прочитайте речення. Замість крапок поставте форму дієприкметника за зразком:

Зразок: Учні прочитали текст. ... учнями текст був цікавий.

Учні прочитали текст. Прочитаний учнями текст був цікавий.

- 1 Студент приніс книги друзів. ... студентом книги були дуже корисні.
- 2 Ми купили дуже смачні фрукти. ... нами фрукти дуже смачні.
- 3 Дівчина отримала листа. ... дівчиною лист лежить на столі.
- 4 Богдан подарував викладачеві квіти. ... Богданом квіти стоять у воді.
- 5 Іван порізав хліб. ... Іваном хліб він поклав до тарілки.
- 6 Студентка переклала статтю. ... статтю студентка показала викладачеві.

Завдання 3

Прочитайте речення, замініть складнопідрядні речення на речення з дієприкметниковими зворотами.

- 1 У диктанті, який написали студенти, було багато помилок.
- 2 Лесі сподобалася книжка, яку Андрій подарував їй на день народження.
- 3 Студент дав секретареві документи, які скопіював учора.
- 4 На тарілці лежали яблука, які купила мати.
- 5 Маленький син уважно дивився на море, яке намалював його батько.
- 6 Чен слухав текст, який переклав його товариш.

Завдання 4

Прочитайте текст. Дієслова у дужках замініть пасивними дієприкметниками.

Сьогодні я бачив у друга книгу, (купити) вчора. Там була цікава стаття, (перекладати) з англійської. Я уважно переглянув книгу, а потім розповів про неї нашому викладачеві. Він відповів, що в нього є така книга, (подарувати) йому на день народження сином. І ще додав, що (написати) вона його другом, який живе в Англії, а малюнки, (розмістити) там, зробив їхній товариш, (мешкати) в Одесі.

Додаток А ТЕМАТИЧНИЙ УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВНИК

<i>Українська</i>	<i>Англійська</i>
ЛЮДИНА	HUMAN BEING
тіло	body
голова	head
шия	neck
плече	shoulder
груди	chest
спина	back
бік	side
живіт	stomach
рука	hand, arm
лікоть	elbow
долоня	palm
палець	finger
нога	foot, leg
коліно	knee
чоло, лоб	forehead
око	eye
ніс	nose
рот	mouth
підборіддя	chin
вухо	ear
волосся	hair
вуса	moustache
борода	beard
щока	cheek
брова	brow
кістка	bone
серце	heart
шлунок	stomach
легені	lungs
хлопчик	boy
дівчинка	girl
юнак	young man
дівчина	young lady

чоловік	man
жінка	woman
літній чоловік, старий	old man
літня жінка, стара	old woman
дорослий	adults
діти, дитина	children, child

<i>СІМ ' Я, РОДИНА</i>	<i>FAMILY</i>
чоловік та дружина	husband & wife
батьки та діти	parents & children
батько й мати	father & mother
син та донька	son & daughter
брат і сестра	brother & sister
дідусь і бабуся	grandmother & grandfather
онук і онука	grandson & granddaughter
дядько і тітка	uncle & aunt

<i>БУДИНОК, КВАРТИРА</i>	<i>HOUSE, FLAT</i>
двері	door
ганок	porch
вікно	window
балкон	balcony
дах	roof
димар	chimney
антена	antenna
передпокій	entrance hall
коридор	corridor
їдальня	dining room
спальня	bedroom
вітальня	living room
кухня	kitchen
ванна (кімната)	bathroom
туалет	W.C., toilet
стіна	wall
стеля	ceiling

підлога	floor
підвіконня	window sill
лампа	lamp
вимикач	switch
книжкова полиця	bookshelf
торшер	floor lamp
стіл	table
крісло	armchair
письмовий стіл	writing desk
книжкова шафа	bookcase
картина	picture
газета	newspaper
журнал	magazine
попільничка	ash tray
сірники	matches
ваза	vase
телевізор	TV set
палити	to smoke
дивитись	to watch, to see
вмикати	to switch on
вимикати	to switch off
штора	curtain
ліжко	bed
килим	carpet, rug
тумбочка	bedside table
шафа	wardrobe
білизна	linen
костюм	suit
піжама	pyjamas
ковдра	blanket
підодіяльник	blanket envelope
подушка	pillow
простирадло	sheet
матрац	mattress
дзеркало	mirror
гребінець	comb

роздягатися	to undress
лягати	to lie down, to go to bed
позіхати	to yawn
засинати	to fast asleep
спати	to sleep
бачити сон	to dream
будити	to wake someone up
прокидатися	to awake
вставати	to get up
робити зарядку	to do morning exercises
одягатися	to dress
прибирати ліжко	to make the bed
кухонна шафа	kitchen dresser
кран	water tap, faucet
раковина	sink
газова плита	gas stove
електропіч	electric cooker
духовка	baking oven
кухонний стіл	kitchen table
холодильник	refrigerator
стілець	chair
тарілка	plate
чашка	cup
блюдечко	saucer
склянка	glass
сковорода	frying pan
каструля	pan
чайник	kettle, tea pot
цукорниця	sugar basin
ложка	spoon
виделка	fork
ніж	knife
серветка	napkin
скатертина	table cloth
пляшка	bottle
термос	thermos

м'ясорубка	meat chopper
таця	tray
сіль	salt
цукор	sugar
кава	coffee
чай	tea
крупa	groats
варити	to cook, to boil
смажити	to fry
мішати	to stir
солити	to salt
куштувати	to taste, to try
накривати на стіл	to lay the table
прибирати зі столу	to clear the table
мити посуд	to wash dishes
ванна	bathtub
вода	water
душ	shower
рушник	towel
праска	iron
губка	sponge
одеколон	eaudecologne
парфуми	perfume
крем	cream
зубна паста	tooth paste
зубна щітка	tooth brush
ножиці	scissors
мило	soap
мильниця	soap dish
вмивати	to wash smb's face
вмиватися	to wash one's face
витирати	to dry
витиратися	to dry oneself
мити	to wash
митися	to wash oneself
зачісувати (волосся)	to comb

прати (білизну)	to wash (linen)
викручувати	to press water from
сушити	to dry clothes
прасувати	to iron
приймати душ	to have a shower
приймати ванну	to have a bath
чистити зуби	to brush teeth
поштова скринька	letter box
замок	lock
ключ	key
дзвоник	bell
телефон	telephone
пальто	coat
плащ	raincoat
капелюх	hat
сумка	bag
парасолька	umbrella
взуття	footwear
щітка	brush
пилосос	vacuum cleaner
відро	bucket
пральна машина	washing machine
посудомийна машина	dish washer
підійматися	to go up
спускатися	to go down
відчиняти	to open
зачиняти, замикати	to shut, to lock
входити	to come in, to enter
виходити	to go out
знімати	to take off
вішати	to hang (up)
одягати	to put on
В якій квартирі ви мешкаєте?	What kind of flat do you live in?
дзвонити до квартири	to ring the bell

<i>ШКОЛА, ІНСТИТУТ</i>	<i>SCHOOL, INSTITUTE</i>
дитячий садок	kindergarten
середня школа	high school
інститут	institute
університет	university
академія	academy
клас	classroom
парта	desk
дошка	blackboard
таблиця	table
карта	map
крейда	chalk
ганчірка	duster
портфель	schoolbag
зошит	copy book
блокнот	block note
олівець	pencil
ручка	pen
словник	dictionary
глобус	globe
підручник	text book
вчитель, вчителька	teacher
учень, учениця	pupil
читати	to read
писати	to write
малювати	to paint
креслити	to draw
урок	lesson
перерва	interval, break
навчальний рік	academic year
канікули	vacations
слово	word
речення	sentence
помилка	mistake
Ставити оцінку	To give a mark
Витирати дошку	To clean the blackboard

викладач, викладачка	teacher / doцент
завідувач, завідувачка	head of the department
лаборант	assistant
студент, студентка	student
аудиторія	classroom, lecture hall
кафедра	chair, department
Читати лекцію	To deliver a lecture
конспектувати	to make notes
іспит	examination
екзаменатор	examiner
квиток	card, ticket
Складати іспит	To take exam
Одержувати оцінку	To get mark

<i>БІБЛІОТЕКА</i>	<i>LIBRARY</i>
читальний зал	reading hall
каталог	catalogue
скринька	box
картка	card
бібліотекар	librarian
читач	reader
вимога	order
Читацький квиток	library card
Замовляти книжку	To order a book
Заповнювати вимогу	To fill in order
Одержувати книжку	To receive a book
Повертати книжку	To return a book

<i>ЧАС</i>	<i>TIME</i>
секунда	second
хвилина	minute
час, година	hour
годинник	watch, clock
будильник	alarm clock
доба	day & night, 24 hours
ранок – вранці	morning – in the morning

день – вдень	day, afternoon – in the afternoon
вечір – ввечері	evening – in the evening
ніч – вночі	night – at night
Котра година?	What time is it?
Дев'ята година ранку (вечора).	It's 9 am (9 pm).
Годинник спішитьь.	The clock goes fast.
Годинник відстає.	The clock goes slow.
Ще рано.	It's early.
Вже пізно.	It's late.

<i>КАЛЕНДАР</i>	<i>CALENDAR</i>
рік	year
пора року	season
зима – взимку	winter – in winter
весна – навесні	spring – in spring
літо – влітку	summer – in summer
осінь – восени	autumn – in autumn
місяць	month
січень	January
лютий	February
березень	March
квітень	April
травень	May
червень	June
липень	July
серпень	August
вересень	September
жовтень	October
листопад	November
грудень	December

<i>ТИЖДЕНЬ</i>	<i>WEEK</i>
понеділок – в понеділок	Monday – on Monday
вівторок – у вівторок	Tuesday – on Tuesday
середа – у середу	Wednesday – on Wednesday
четвер – в четвер	Thursday – on Thursday

п'ятниця – у п'ятницю	Friday – on Friday
субота – в суботу	Saturday – on Saturday
неділя – в неділю	Sunday – on Sunday
сьогодні	today
зараз, тепер	now
вчора	yesterday
позавчора	the day before yesterday
завтра	tomorrow
післязавтра	the day after tomorrow
рано	early
пізно	late
цей тиждень	this week
минулий тиждень	last week
наступний тиждень	next week
Який сьогодні день?	What day is it today?
Сьогодні вівторок.	It's Tuesday today.
Яке сьогодні число?	What date is it today?
Сьогодні перше квітня.	It's the 1 st of April today.
Робочий день.	Work day.
Вихідний день.	Day off.
Що ви робили минулого року?	What did you do last year?
Минулого року я навчався у школі.	Last year I studied at school.
Де ви були минулого місяця?	Where were you last month?
Минулого місяця я був у Києві.	Last month I was in Kiev.
Куди ви їздили минулого тижня?	Where did you go last week?
Минулого тижня ми їздили до Києва.	Last week we went to Kiev.

ПРИРОДА	NATURE
небо	sky
сонце	sun
хмара, туча	cloud, dark cloud
земля	earth
зірка	star
місяць	moon
океан	ocean
материк	continent

море	sea
острів	island
півострів	peninsula
річка	river
озеро	lake
міст	bridge
берег	bank, shore
гора	mountain
вершина	top
рівнина	plain
дорога	road
ліс	forest
дерево	tree
поле	field
кущ	bush

<i>ПОГОДА</i>	<i>WEATHER</i>
дощ	rain
гроза	thunderstorm
блискавка	lightning
грім	thunder
вітер	wind
сніг	snow
райдуга, веселка	rainbow
термометр	thermometer
барометр	barometer
Яка сьогодні погода?	What is the weather like today?
Сьогодні спекотно.	It's hot today.
Сьогодні холодно.	It's cold today.
Сьогодні сиро.	It's wet today.
Тут задушливо.	It's stuffy here.
Сьогодні туманно.	It's foggy today.
Сьогодні вітряно.	It's windy today.
Іде дощ.	It's raining.
Іде сніг.	It's snowing.
Дує вітер.	The wind is blowing.

Світить сонце.	The sun is shining.
----------------	---------------------

<i>СВІТ, КРАЇНА</i>	<i>WORLD, COUNTRY</i>
місто	town, city
селище	settlement
село	village
церква	church
кладовище	cemetery
залізниця	railway
шосе	highway
північ	North
захід	West
південь	South
схід	East

<i>МІСТО</i>	<i>CITY</i>
вокзал	station
аеропорт	airport
порт	port
метро	underground, subway
станція метро	underground station
зупинка	stop
таксі	taxi
зупинка таксі	Taxi stand
трамвай	tram
тролейбус	trolley bus
автобус	bus
вулиця	street
площа, майдан	square
провулок	Sides treet, bystreet
бульвар	boulevard
пам'ятник	monument
підземний перехід	underground passing
набережна	embankment
готель	hotel
пошта	post office

перукарня	hairdresser's
аптека	chemist's, drug store
магазин	shop
ринок, базар	market
завод	plant
фабрика	factory
банк	bank
музей	museum
театр	theatre
кінотеатр	cinema
цирк	circus
клуб	club
кафе	café
ресторан	restaurant
парк	park
басейн	swimming pool
Де знаходиться ...?	Where is ... situated?
Як пройти (проїхати)...?	How can I get to ...?
Я заблукав (заблукала).	I've lost my way.
Я шукаю	I'm looking for... .
Як зателефонувати ...?	How can I call to ...?
Напишіть, будь ласка, адресу.	Write down the address please.

<i>ВУЛИЦЯ</i>	<i>STREET</i>
тротуар	pavement
міліціант	policeman
світлофор	traffic lights
ліхтар	street lamp
урна	litter bin
вітрина	shop window
телефон автомат	telephone booth

<i>МІСЬКИЙ ТРАНСПОРТ</i>	<i>CITY TRANSPORT</i>
трамвай	tram
тролейбус	trolley bus
автобус	bus

метро	underground, subway
водій	driver
пасажир	passenger
сидіння	seat
станція метро	underground station
ескалатор	escalator
платформа	platform
поїзд, потяг	train
вагон	wagon
автомобіль	car
дверцята	door of the car
вантажна машина, вантажівка	lorry
мотоцикл	motorcycle
велосипед	bicycle

<i>ПРОДОВОЛЬЧИЙ МАГАЗИН</i>	<i>FOOD STORE</i>
продавець	seller
покупець	buyer, customer
прилавок	counter
ваги	scales
каса	cash desk
касир	cashier
чек	cheque, check
покупка	purchase
цукор	sugar
сіть	salt
гірчиця	mustard
макарони	macaroni
кава	coffee
чай	tea
ковбаса	sausage
масло	butter
сир	cheese
яйця	eggs
м'ясо	meat
риба	fish

ікра	caviar
сосиски	frankfurters
білий хліб	white bread
чорний хліб	rye bread
батон	long loaf
торт	tart, cake
тістечко	cake
печиво	biscuits
вино	wine
пиво	beer
лимонад	lemonade
мінеральна вода	mineral water
сигарети	cigarettes
запальничка	lighter
кондитерські вироби	confectionery
какао	cocoa
шоколад	chocolate
цукерки	candies
молочні	вироби dairy
молоко	milk
кефір	yoghurt
вершки	cream
морозиво	ice cream

<i>УНІВЕРМАГ</i>	<i>DEPARTMENT STORE</i>
відділ, секція	department
примірювальна	fitting room
взуття	footwear
головні убори	headwear
галантерея	haberdashery
іграшки	toys
одяг	clothes
фото	photo
побутова техніка	house equipment
канцелярські товари	stationary
радіоапаратура	radio technique

колір	colour
розмір	size
ріст	high
ціна	price
якість	quality
черга	turn
примірити	to try on
вибрати	to choose
Покажіть, будь ласка.	Let me see please.
Де я можу придбати...?	Where can I buy...?
Допоможіть, будь ласка.	Help me please.
Можна подивитись...?	Can I see...?
Можна приміряти...?	Can I try ... on?
Я б хотів інший колір (фасон,розмір).	I'd like another colour (style, size).
Мені треба на розмір більше (менше).	I need one size more (less).
Це пальто мені мале.	This coat is too small for me.
Це пальто мені велике.	This coat is too big for me.
Це пальто мені як раз.	This coat fits me.
Скільки це коштує?	How much is it?
Де каса?	Where is the cash desk?
Ось гроші.	Here is the money.
Візьміть решту.	Take your change.

<i>ПОШТА, ТЕЛЕГРАФ, ТЕЛЕФОН, ІНТЕРНЕТ</i>	<i>POST, TELEGRAPH, TELEPHONE, INTERNET</i>
конверт	envelope
марка	stamp
лист	letter
адреса	address
зворотна адреса	return address
телеграма	telegram
бланк	form
листівка	post card
бандероль	printed matter
посилка, пакунок	parcel
переказ (грошей)	money order

листоноша	post man
телефон-автомат	telephone booth
трубка, слухавка	receiver
номер телефону	telephone number
повідомлення	message
факс	fax
писати	to write
наклеювати	to stick
відправляти, посилати	to send
Давати телеграму	To send a telegram
Розмовляти по телефону	To speak by the phone
Посилати повідомлення	To send a message
Я хочу зателефонувати до Одеси.	I want to call to Odessa.
У вас можна відправити факс?	Can I send a fax from here?
Скільки з мене?	How much is it?

<i>РЕСТОРАН, ЇДАЛЬНЯ</i>	<i>RESTAURANT, CANTEEN</i>
офіціант	waiter
відвідувач	customer
меню	menu
стійка	bar
бокал	wine glass
коктейль	cock tail
соломинка	straw
бар	pub
буфет	buffet
закуси	appetizers
салат	salad
перше блюдо	first course
суп	soup
борщ	borsch (Ukrainian vegetable soup)
друге	блюдо main course
десерт	dessert
замовляти	to order
снідати	to have breakfast
обідати	to have lunch

вечеряти	to have dinner
Він ситий.	He has had enough.
Він голодний. Вона голодна.	He (she) is hungry.

<i>ВОКЗАЛ</i>	<i>RAILWAY STATION</i>
поїзд, потяг	train
платформа	platform
рейки	rails
білетна каса	booking office
розклад	schedule, time table
довідкове бюро	inquiry office
пасажир	passenger
вагон	carriage
носій	porter
провідник	car attendant
багаж	luggage
квиток	ticket
купе	compartment
нижня лава	lower berth
верхня лава	upper berth
Здавати у багаж	To leave the luggage
Сідати в вагон	To get on

<i>АЕРОПОРТ</i>	<i>AIRPORT</i>
літак	plane
трап	gangway
стюардеса	stewardess
пілот	pilot
пасажирський салон	passenger's cabin
зал очікування	departure hall
зал прибуття	arrival hall
контроль	checking desk
митниця	custom house
декларація	declaration

<i>МЕДИЧНА ДОПОМОГА</i>	<i>MEDICAL AID</i>
лікарня	hospital
поліклініка	policlinic
аптека	chemist's, drug store
ліки	medicine, drug
кабінет	consulting room
рентген	X-ray
терапевт	therapist
хірург	surgeon
окуліст	oculist
стоматолог, зубний лікар	dentist
лікар	doctor
медсестра	nurse
хворий, пацієнт	patient
вата	cotton wool
бинт	bandage
нормальна температура	normal temperature
підвищена температура	high temperature
Хворіти	To be ill (sick)
Застудитися	To catch cold
Викликати лікаря	To call the doctor
Я нездужаю	I feel sick
Я погано себе почуваю	I feel badly
У мене болить голова	I have a headache
У мене болить живіт	I have a stomachache
У мене болить зуб	I have a toothache
Я хочу, щоб мене оглянув лікар	I need to visit a doctor
Міряти тиск, температуру	To measure blood pressure, temperature
Видужувати	To recover
Виписувати рецепт, довідку	To write out a prescription, a certificate
Давати ліки	To give medicine, certificate
Приймати ліки	To take medicine
Щупати пульс	To feel pulse
Робити ін'єкцію	To make injection
Робити операцію	To operate

ангіна	quinsy
грип	flu
запалення легенів	pneumonia
кашель	cough
нежить	running nose
пігулки	tablets
мазь	ointment
краплі	drops

<i>ОВОЧІ</i>	<i>VEGETABLES</i>
картопля	potatoes
морква	carrot
редис	radish (small)
буряк	beetroot
цибуля	onion
часник	garlic
огірок	cucumber
гарбуз	pumpkin
перець	pepper
помідор	tomato
горох	pea
капуста	cabbage
салат	lettuce

<i>ФРУКТИ, ЯГОДИ</i>	<i>FRUIT, BERRIES</i>
кавун	water melon
диня	melon
груша	pear
яблуко	apple
цитрина, лимон	lemon
помаранч, апельсин	orange
ананас	pine apple
банан	banana
малина	raspberry
чорна	смородина black currant
аґрус	gooseberries

виноград	grapes
полуниця	strawberries
вишня	cherries
журавлина	cranberries
слива	plum
абрикос	apricots

<i>КВІТИ</i>	<i>FLOWERS</i>
ромашка	daisy
троянда	rose
айстра	aster
мак	poppy
нарцис	daffodil
тюльпан	tulip

<i>СПОРТ</i>	<i>SPORT</i>
змагання	competition
спортсмен	athlete, sportsman
тренер	trainer, coach
біг	running
стрибки	jumping
плавання	swimming
метання списа	javelin throwing
спис	javelin
диск	discus
молот	hammer
бокс	boxing
боксер	boxer
боротьба	wrestling
борець	wrestler
важка атлетика	weight lifting
штанга	weight bar
гантелі	dumb bells
гиря	weight
штангіст	weight lifter

теніс	tennis
ракетка	racket
корт	court
сітка	net
тенісист	tennis player
футбол	football
суддя	referee
нападаючий	forward
захисник	back
воротар	goalkeeper
поле	field
волейбол	volleyball
волейболіст	volleyball player
баскетбол	basketball
баскетболіст	basketball player
корзина	basket
веслування	rowing
весляр	rower
човен	boat
весло	oar
хокей	hockey
шайба	puck
ключка	hockey stick
ковзани	skates
лижний спорт	skiing
лижі	ski
лижні палиці	ski stick
лижник	skier
конькобіжний спорт	skating
ковзаняр	skater
кінний спорт	horse riding
вершник	horseman, rider
спортивний зал	gymnasium
бруси	bars
гімнастичний зал	vaulting horse
перекладина	horizontal bar

шведська стінка	wall bars
канат	rope
кільця	rings
мат	mat
козел	swing buck
трамплін	spring board
тренуватись	to train
перемагати	to win
вигравати	to win
програвати	to lose
нічия	draw, nothing to nothing
Грати у футбол, шахи.	To play football, chess.
Займатися боксом, плаванням.	To go in for boxing, swimming.
Він зайняв/посів перше (друге) місце на змаганнях.	He gained the first (second) place at the competition.
Він чемпіон.	He is a champion.

МИСТЕЦТВО	ART
<i>МУЗИКА</i>	<i>MUSIC</i>
концерт	concert
сцена	stage
диригент	conductor
піаніст	pianist
публіка	public, audience
гітара	guitar
струна	string
акордеон	accordion
скрипка	violin
смичок	bow
контрабас	contrabass
барабан	drum
саксофон	saxophone
піаніно	piano
рояль	grand piano
орган	organ
ноти	notes

В нього гарний голос (слух)	He has a good voice (ear)
-----------------------------	---------------------------

<i>ТЕАТР</i>	<i>THEATRE</i>
зал для глядачів	hall
оркестр	orchestra
глядачі	spectators
ложа	box
балкон	balcony
декорація	scenery
актор, акторка	actor, actress
завіса	curtain
фойє	lobby
гардероб	cloak room
білетер	attendant
бінокль	opera glasses
програма	program

<i>ЖИВОПИС</i>	<i>PAINTING</i>
художник	painter
натурщик	model
портрет	portrait
холст	canvas
мольберт	easel
пензель	brush
фарби	paints
графік	craftsman
малюнок	drawing
олівець	pencil
гравюра	engraving
скульптор	sculptor
скульптура	sculpture
різець	chisel
матеріал	material
писати	to paint
ліпити	to model, to sculpture
малювати	to draw

<i>КІНО</i>	<i>CINEMA</i>
кіностудія	film studio
прожектор	spot light
освітлювач	lighter
кіноактор, кіноактриса	film actor, film actress
мікрофон	microphone
кінокамера	camera
оператор	camera man
режисер	producer
сценарій	script
сценарист	script writer
кінотеатр	cinema
екран	screen
Знімати (демонструвати) фільм.	To shoot (to show) a film.
фотографія	Photography
фотоапарат	camera
фотограф	photographer
софіт	lamp with reflector
екран	screen
клієнт	client
фотографувати, знімати	to take photograph
друкувати	to print

<i>БІЗНЕС</i>	<i>BUSINESS</i>
справа	business
замовник	client, customer
постачальник	caterer, contractor
споживач	consumer
продавець	vendor
покупець	customer
досвід	experience
вигода	profit, benefit
термін	term
умови	conditions
контракт	contract

знижка	discount
прибуток	profit
реклама	advertisement
обговорювати	to discuss
виконувати	to fulfill
Приймати рішення	To agree, to make one's mind
Співробітничати	To cooperate
Зв'язуватися	To connect, to contact
Звертатися	To appeal
Пропонувати	To suggest, to propose
Знижувати (підвищувати) ціни	To lower (to raise) price
Складати контракт	To make a contract
Мати рахунок у банку	To have an account in the bank
Платити готівкою	To pay cash
Що ви пропонуєте?	What do you suggest?

ДІЄСЛОВА	VERBS
<i>Рух</i>	<i>Motion, movement</i>
бігти – бігати	to run
везти – возити	to carry
вести – водити	to drive, to carry
висіти	to hang
відставати – відстати	to lag behind
відсувати – відсунути	to move away
вішати – повісити	to hang
двигати	to move
закінчувати(ся) – закінчити(ся)	to finish
йти – ходити	to go
їхати – їздити	to go (by transport)
класти – покласти	to put
лежати	to lie
летіти – літати	to fly
ловити – спіймати	to catch
наздоганяти – наздогнати	to catch up
нести – носити	to carry, to bring
обганяти – обігнати	to overcome

опускати – опустити	to let fall, to lower
переганяти – перегнати	to outstrip
піднімати – підняти	to lift
підніматися / піднятися	to ascend, to go up
пливти – плавати	to swim
починати(ся) – почати(ся)	to begin
присувати – присунути	to move nearer
продовжувати(ся)/продовжити(ся)	to go on
садити – посадити	to put (in)
сидіти	to sit
спускатися – спуститися	to descend, to go down
ставити – поставити	to put
стояти	to stand
стрибати	to jump
тягнути	to pull
штовхати – штовхнути	to push

<i>Дія та стан людини</i>	<i>Action and state of people</i>
(про)читати	to read
(про)шепотіти	to whisper
вдихати ≠ видихати	to breathe in ≠ to breathe out
відповідати – відповісти	to answer
говорити – сказати	to speak
дихати	to breathe
жестикулювати	to gesticulate
заперечувати – заперечити	to deny
запитувати – запитати	to ask
засинати	to fall asleep
їсти	to eat
кашляти	to cough
кричати – крикнути	to shout
мерзнути	to feel cold
нюхати	to smell
пити	to drink
плювати	to spit
позіхати	to yawn

потіти	to sweat
пояснювати – пояснити	to explain
прокидатися	to wake
розповідати – розповісти	to tell
свистіти – свиснути	to whistle
спати	to sleep
співати – заспівати	to sing
Спілкування, мова	Communication, speech
стверджувати/ствердити	to state
чхати	to sneeze

<i>Сприйняття, мислення</i>	<i>Thinking, adoption</i>
(по)бачити	to see
вирішувати – вирішити	to solve
(по)дивитися	to look
(по)думати	to think
забувати – забути	to forget
загубити	to lose
згадувати – згадати	to remember
знаходити – знайти	to find
мріяти	to dream
(по)слухати	to listen
(по)чути	to hear
Шукати	to look for

<i>Почуття, вияв почуттів</i>	<i>Feelings, expression of feelings</i>
бити	to beat
боятися	to be afraid
брати – взяти	to take
відвертатися – відвернутися	to turn away
відчиняти – відчинити	to open
держати	to keep
зачиняти – зачинити	to shut
зітхати / зітхнути	to sigh
(з)лякати	to frighten
(з)радіти	to feel joy

(ви)прасувати	to iron
(за)плакати	to cry, to weep
(за)сміятися	to laugh
(за)сумувати	to be sad
(по)гасити	to extinguish
(по)гуляти	to walk
(по)жалкувати	to feel pity
(по)зздрити	to envy
(по)любити	to love
(по)різати	to cut
(по)цілувати	to kiss
(с)палити	to burn
(с)подобатися	to like
обіймати – обняти	to embrace
падати – впасти	to fall
повертати – повернути	to turn
повертатися – повернутися	to turn
посміхатися – посміхнутися	to smile
почувати(ся)	to feel

<i>Відносини</i>	<i>Relations</i>
(по)знайомити	to acquaint
(при)вітати	to greet
(при)вітатися	to say hello
Боротися	to fight
вибачати – вибачити	to forgive
вибачатися – вибачитися	to apologize
виходити заміж – вийти заміж	to marry
ворогувати	to be enemies
дозволяти – дозволити	to allow
допомагати – допомогти	to help
дружити	to be friends
забороняти – заборонити	to forbid
заважати	to hamper
заспокоювати – заспокоїти	to calm
зустрічати – зустріти	to meet

одружуватися – одружитися	to marry
перемагати – перемогти	to win
по(мирити)	to reconcile
(по)прощатися	to say good bye
проводжати – проводити	to see off
хвилюватися	to worry

<i>Прості дії</i>	<i>Simple actions</i>
бити	to beat
випрямлятися – випрямитися	to straighten up
витягати – витягнути	to pull out
відвертатися – відвернутися	to turn away
відчиняти – відчинити	to open
вклонятися – вклонитися	to bow
держати	to keep
забивати – забити	to nail
загвинчувати / загвинтити	to screw
зачиняти – зачинити	to shut
зв'язувати – зв'язати	to tie
звужувати – звузити	to make narrower
з'єднувати – з'єднати	to join, to connect
копати	to dig
кульгати	to limp
лити	to pour
наливати – налити	to pour into
нахилитися – нахилитися	to bend
оглядатися – оглянутися	to turn back
опускати – опустити	to lower
падати – впасти	to fall
переливати – перелити	to pour over
пиляти	to saw
підіймати – підняти	to pick up
повертати – повернути	to turn
повертатися – повернутися	to turn
подовжувати – подовжити	to lengthen
поливати – полити	to water

порівнювати – порівняти	to compare
прибивати – прибити	to nail to smth
приклеювати – приклеїти	to glue, to stick
розбивати – розбити	to break
розв'язувати – розв'язати	to untie
роз'єднувати – роз'єднати	to separate
Розплутувати – розплутати	to unwind
розширювати – розширити	to widen
рубати	to chop
сплутувати – сплутати	to mix up, to confuse
спотикатися – спіткнутися	to stumble
трясти	to shake
ударяти – ударити	to hit, to strike
укорочувати – укоротити	to shorten
упускати – упустити	to drop
щипати – ущипнути	to pinch
за)чіпати	to touch
(зі)м'яти	to rumple
(на)капати	to drip
(на)сипати	to strew
(по)гасити	to extinguish
(по)рвати	to tear
(по)різати	to cut
(с)палити	to burn

<i>ПРИКМЕТНИКИ</i>	<i>ADJECTIVES</i>
<i>Величина, розмір, положення</i>	<i>Size, position</i>
високий ≠ низький	high, tall ≠ small, low
довгий ≠ короткий	long ≠ short
широкий ≠ вузький	wide ≠ narrow
товстий ≠ тонкий	thick, fat ≠ thin
глибокий ≠ мілкий	deep ≠ shallow
перший ≠ останній	first ≠ last
важкий ≠ легкий	heavy ≠ light

<i>Смак, запах</i>	<i>Taste, smell</i>
солодкий	sweet
кислий	sour
солоний	salty
гіркий	bitter
пахучий	fragrant

<i>Колір</i>	<i>Colour</i>
білий	white
чорний	black
червоний	red
синій	dark blue
блакитний	light blue
зелений	green
жовтий	yellow
помаранчевий	orange
рожевий	pink
коричневий	brown
сірий	grey
фіолетовий	violet
темний	dark
світлий	light
блискучий	shining
яскравий	bright
блідий	pale
прозорий	transparent

<i>Форма та лінії</i>	<i>Forms & lines</i>
прямий	straight
гострий	sharp
тупий	blunt
круглий	round
овальний	oval

<i>Температура</i>	<i>Temperature</i>
гарячий	hot

теплий	warm
спекотний	hot
холодний	cold
прохолодний	cool

<i>Якість та стан предметів</i>	<i>Quality and state of objects</i>
цілий	whole
розбитий	broken
пустий, порожній	empty
відкритий	opened
зачинений, закритий	closed, shut
дорогий	expensive
дешевий	cheap
м'який	soft
твердий	hard, solid
швидкий	quick, fast
повільний	slow

<i>Якості та властивості</i>	<i>Quality & properties</i>
розумний ≠ дурний	clever ≠ fool
мудрий	wise
суворий	severe, strict
сміливий ≠ боягузливий	brave ≠ coward
старанний	thorough
лінивий, ледачий	lazy
гарний, красивий	beautiful
голодний ≠ ситий	hungry ≠ satisfied
здоровий ≠ хворий	healthy ≠ sick
сильний, дужий ≠ слабкий	strong ≠ weak
товстий, гладкий ≠ худий	thick ≠ thin
стрункий	slim
молодий ≠ старий	young ≠ old
глухий	deaf
сліпий	blind
кульгавий	lame
лисий	bald

чесний	frank
відвертий	sincere
хитрий	astute, wily
добрий ≠ злий	kind ≠ angry

<i>Матеріал, з якого зроблено предмет</i>	<i>Material of which an object is made</i>
дерев'яний	wooden
залізний	iron
скляний	glass
шкіряний	leather
цегляний	brick
паперовий	paper
пластмасовий	plastic

Додаток Б АНГЛО-УКРАЇНСЬКИЙ РОЗМОВНИК

<i>Звернення</i>	<i>Appealing</i>
Пане ..., Пані ..., Панно ...	Mister ..., Misters ..., Miss ...
Пані й панове!	Ladies & gentlemen!
Колего! Колеги!	Colleague! Colleagues!
<i>Привітання, прощання</i>	<i>Greeting, farewell</i>
Здрастуйте! Добридень!	Hello!
Привіт!	Hi!
Доброго ранку!	Good morning!
Доброго дня!	Good afternoon!
Доброго вечора!	Good evening!
Доброї ночі! Спокійної ночі!	Good night! Sweet dreams!
Як справи?	How are you?
Дякую, відмінно!	Fine, thanks!
До побачення!	Good bye!
До завтра!	See you tomorrow!
До зустрічі!	See you!
На все добре!	Good luck!
<i>Подяка</i>	<i>Gratitude</i>
Спасибі! Дякую!	Thanks!
Щиро дякую!	Thanks a lot!
Дуже вдячний вам!	Thank you very much!
Ви дуже люб'язні!	You are so kind!

Нема за що!	Not at all!
Нема за що!	Don't mention it!
Будьте ласкаві!	Be so kind!
Будь ласка! Прошу!	Please! Here you are! You're welcome!
Прохання	Request
Дозвольте запитати!	May I ask, please?
Дозвольте дізнатися!	Let me know, please!
Дозвольте увійти!	May I come in, please?
Дозвольте запалити!	May I smoke here, please?
Дозвольте пройти!	Let me pass, please!
Покажіть мені це, будь ласка!	Show me it, please!
Поясніть мені це, будь ласка!	Explain me it, please!
Дайте мені це, будь ласка!	Give me it, please!
Будьте ласкаві, відвезіть мене в ...	Be so kind to drive me to ...
Зупиніться тут, будь ласка!	Stop here, please
Зачекайте, будь ласка!	Wait, please!
Не могли б ви допомогти мені?	Could you help me, please?
Підкажіть, будь ласка!	Tell me, please!
Запрошення	Invitation
Дозвольте запросити вас в кав'ярню!	May I invite you to a cafe?
Приходьте до нас в гості!	Come to our place, please!
Заходьте, будь ласка!	Come in, please!
Роздягайтеся!	Take off you coat!
Сідайте, будь ласка!	Sit down, please!
Згода, відмова	Acquiescence, rejection
Не заперечую	I don't mind
Так, звісно	Yes, of course
Зрозуміло, можна	Certainly, you may
Чудово!	Fine! Great!
Із задоволенням!	With pleasure!
Я (не) згоден / згодна з вами	I (don't) agree with you
Ви праві	You are right
Ви не праві	You are wrong
Ні, на жаль, я не можу	No, unfortunately, I can't
Ні, дякую	No, thanks
Це неможливо	It's impossible

<i>Вибачення, жаль</i>	<i>Apology, regret</i>
Пробачте, будь ласка	Excuse me, please
Вибачте, будь ласка	Forgive me, please
Перепрошую	I beg you pardon
Я не винен (винна)	I'm not to blame
Не сердьтесь на мене	Don't be angry with me
Не ображайтесь	Don't be offended
Вибачте, що запізнився	Excuse me for being late
Вибачте, що не міг прийти	I'm sorry I couldn't come
Дуже шкода, на превеликий жаль	I'm awfully sorry / It's a pity
<i>Знайомство</i>	<i>Acquaintance</i>
Здрастуйте!	How do you do!
Як Вас звати?	What's your name?
Мене звать ...	My name is ...
Дуже радий познайомитися!	Glad to meet you!
Дуже приємно!	Nice to see you!
Дозвольте відрекомендуватися	Let me introduce myself
Дозвольте відрекомендувати ...	Let me introduce ...
Познайомтесь	Let me introduce

<i>Поздоровлення, побажання</i>	<i>Congratulations, wishes</i>
Поздоровляю Вас	I congratulate you
Бажаю Вам щастя, здоров'я, успіхів, вдачі	I wish you be happy, healthy, successful, lucky
З днем народження!	Happy birthday!
З Новим роком!	Happy New Year!
З Різдвом!	Merry Christmas!
<i>Обмін валюти, гроші</i>	<i>Currency exchange, money</i>
Пункт обміну валюти	Currency exchange
Курс обміну	Currency course
Де можна обміняти долари?	Where can I change dollars?
Я хочу поміняти долари на гривні	I'd like to change dollars for grivnas
Розміняйте, будь ласка, 500 гривень	Change please 500 grivnas
<i>Вивіски, надписи, оголошення</i>	<i>Advertisement, endorsement, announcement</i>
Вхід ≠ Вихід	Entrance ≠ Exit

Вхід заборонено	No entrance
До себе ≠ Від себе	Pull ≠ Push
Обережно	Danger
Стоянка	Parking
Стоянка заборонена	No parking
Довідкове бюро	Inquiry office
Готель	Hotel
Палити заборонено	No smoking
Туалет	W.C., toilet
Перукарня	Hairdresser's
Заброньовано	Booked
Відчинено з ... до ...	Open since... till...
Зачинено з ... до ...	Closed since... till...
Перерва	Break
Застебніть ремені	Fix you safety belt

Список джерел інформації

1. Бахтіярова Х.Ш. Українська мова: практичний курс для іноземців/ Бахтіярова Х. Ш., Лукашевич С. С., Майданюк І. З. та ін. – Тернопіль, 2009.
2. Вальченко І. В. Ласкаво просимо! : навч. посібник з української мови для іноземних студентів : у 2-х ч. / І. В. Вальченко, Я. М. Прилуцька; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Частина 1. – Х. : ХНАМГ, 2011. – 386 с.
3. Вальченко І. В. Ласкаво просимо! : навч. посібник з української мови для іноземних студентів : у 2-х ч. / І. В. Вальченко, Я. М. Прилуцька; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Частина 2. – Х. : ХНАМГ, 2011. – 305с.
4. Граматичні таблиці з української мови для студентів-іноземців підготовчого відділення / Уклад.: Н.О. Ворона, Т.О. Дегтярьова, Н.Л. Дунь, М.С. Казанджисва, О.П. Коньок, О.М. Скварча, А.В. Шевцова, І.М. Шевченко. – Суми: Вид-во СумДУ, 2009. – 76 с.
5. Дудка О. О. Українська мова: довідник. 5-9 класи / Дудка О. О., Шевелєва Л. А.; за ред.: А. О. Свашенко.– Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2005.
6. Зайченко Н. Ф. Практичний курс української мови для іноземців: усне мовлення / Зайченко Н. Ф., Воробійова С. А. – К.: Знання України, 2004.
7. Коньок О. П. Українська мова: навчальні матеріали для студентів-іноземців 1-го курсу / Укладач : О. П. Коньок. – Суми : Вид-во СумДУ, 2009. – 103 с.
8. Космакова-Братушенко Г. Д. Українська мова для іноземців / Космакова-Братушенко Г. Д. – Одеса, 2010.
9. Що? Як? Чому?: Світ моєї України (популярна дитяча енциклопедія). – Х.: Український фонд міжнародного молодіжного співробітництва, 2003.
10. Луценко В. І. Українська мова для іноземних студентів [Електронний ресурс] навч. пос. у 4-х т. Т. 1 / В. І. Луценко М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. : – Дніпро : НГУ, 2017. – 84 с. Режимдоступу: <http://tst.nmu.org.ua>
11. Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова: Підручник /Плющ М. Я., Бевзенко С. П., Грипас Н.Я. та ін.; за ред.: Плющ М. Я. – 4-те вид., стер. – К.: Вища шк., 2003.
12. Тематичні діалоги для розвитку усного мовлення на початковому етапі навчання української мови як іноземної / укл.: Н. Станкевич. – Львів, 2000.
13. Терлак З. Українська мова для початківці / Терлак З., Сербенська О. – Львів: Світ, 2000.
14. Чистякова А. Б. Українська мова для іноземців: підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів / Чистякова А. Б., Селіверстова Л. І., Лагута Т. М. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2006.

ЗМІСТ

Передмова	3
Умовні позначення і скорочення	4
ЧАСТИНА 1. ЧАСТИНИ МОВИ	5
Таблиця 1.1 – Самостійні і службові частини мови	
Table 1.1 – Notional parts of speech and function words	5
1.2 – Службові частини мови	
Table 1.2 – Function words.....	6
ЧАСТИНА 2. ІМЕННИК	
NOUN	7
Таблиця 2.1 – Рід іменників	
Table 2.1 – The gender of the nouns	7
Таблиця 2.2 – Множина іменників	
Table 2.2 – Plural of the nouns	10
Таблиця 2.3 – Називний і кличний відмінки (в. 1 і в. 7)	
Table 2.3 – Nominative and Vocative case	12
Таблиця 2.4 – Давальний відмінок (в. 3)	
Table 2.4 – Dative case	14
Таблиця 2.5 – Знахідний відмінок (прямий об’єкт) (в. 4)	
Table 2.5 – Accusative case denoting the direct object	15
Таблиця 2.6 – Знахідний відмінок істот (в. 4)	
Table 2.6 – Accusative case denoting an animate object	16
Таблиця 2.7 – Знахідний відмінок зі значенням напрямку руху (в. 4)	
Table 2.7 – Accusative case denoting motion direction	17
Таблиця 2.8 – Знахідний відмінок зі значенням напрямку руху (географічні назви) (в. 4)	
Table 2.8 – Accusative case denoting motion direction (geographical names)	17
Таблиця 2.9 – Орудний відмінок зі значенням професії, роду занять (в. 5)	
Table 2.9 – Instrumental case denoting profession, occupation	18
Таблиця 2.10 – Родовий відмінок місця (географічні найменування) (в. 2)	
Table 2.10 – Genitive case of place (Geographical names)	19
Таблиця 2.11 – Родовий відмінок зі значенням належності, присвійності (в. 2)	
Table 2.11 – Genitive case denoting the possessor	20
Таблиця 2.12 – Родовий відмінок зі значенням належності, присвійності (У кого є хто? що?) (в. 2)	
Table 2.12 – Genitive case of the possession subject (Construction Who has whom? what?)	21
Таблиця 2.13– Закінчення родового відмінка однини (чоловічий рід) (в. 2)	
Table 2.13 – The endings of the nouns in Genitive case in singular	21
Таблиця 2.14 – Родовий відмінок заперечення (в. 2)	
Table 2.14 – Genitive case of negation	22
Таблиця 2.15 – Вживання іменників із кількісними числівниками	
Table 2.15 – The usage of the nouns with the cardinal numerals	25
Таблиця 2.16 – Вживання родового відмінка (іменник + іменник)	
Table 2.16 – Genitive case in the construction (noun + noun)	26
Таблиця 2.17– Орудний відмінок зі значенням сумісності	
Table 2.17 – Instrumental case denoting togetherness	27

Таблиця 2.18 – Місцевий відмінок місця (в. 6)	
Table 2.18 – Prepositional case denoting place	28
Таблиця 2.19 – Місцевий відмінок місця (в. 6) (географічні назви)	
Table 2.19 – Prepositional case denoting place (geographical names)	28
Таблиця 2.20– Вживання прийменників У (В), НА в місцевому відмінку (в. 6)	
Table 2.20 – The usage of the prepositions У (В), НА in Prepositional case	29
Таблиця 2.21 – Позначення місця і напрямку (в. 4)	
Table 2.21 – Ways of expressing place and direction	31
Таблиця 2.22 – Основні значення відмінків	
Table 2.22 – The main meanings of the cases	32
ЧАСТИНА 3. ЗАЙМЕННИК	
PRONOUN.....	36
Таблиця 3.1 – Відмінювання особових займенників	
Table 3.1 – Declension of the personal pronouns	36
Таблиця 3.2 – Присвійні займенники	
Table 3.2 – Possessive pronouns	38
Таблиця 3.3 – Вживання присвійних займенників	
Table 3.3 – The usage of the possessive pronouns	39
Таблиця 3.4 – Вживання займенника <i>СВІЙ</i>	
Table 3.4 – The usage of the pronoun <i>СВІЙ</i>	40
ЧАСТИНА 4. ПРИКМЕТНИК	
ADJECTIVE	41
Таблиця 4.1 – Родові закінчення прикметників	
Table 4.1 – Gender endings of the adjectives	41
Таблиця 4.2 – Ступені порівняння прикметників	
Table 4.2 – Degrees of comparison of adjectives and adverbs	41
ЧАСТИНА 5. ЧИСЛІВНИК	
NUMERAL	43
Таблиця 5.1 – Відмінювання кількісних числівників	
Table 5.1 – Declension of the cardinal numerals	43
Таблиця 5.2 – Творення порядкових числівників	
Table 5.2 – Ways of forming the ordinal numerals	44
ЧАСТИНА 6. УЗАГАЛЬНЮВАЛЬНІ ТАБЛИЦІ ІМЕННИХ ЧАСТИН МОВИ	
GENERALIZING TABLES OF THE NOMINATIVE PARTS OF SPEECH.....	46
Таблиця 6.1 – Родовий відмінок (в. 2) іменників, прикметників, порядкових числівників і займенників (однина)	
Table 6.1 – Genitive case of the adjectives, ordinal numerals and pronouns (sing.)	46
Таблиця 6.2 – Давальний відмінок (в. 3) іменників, прикметників, порядкових числівників і займенників (однина)	
Table 6.2 – Dative case of the adjectives, ordinal numerals and pronouns (sing.)	48
Таблиця 6.3 – Знахідний відмінок (в. 4) іменників, прикметників, порядкових числівників і займенників (однина)	
Table 6.3 – Accusative case of the adjectives, ordinal numerals and pronouns (sing.)	49
Таблиця 6.4 – Орудний відмінок (в. 5) іменників, прикметників, порядкових числівників і займенників (однина)	
Table 6.4 – Instrumental case of the adjectives, ordinal numerals and pronouns (sing.)	51

Таблиця 6.5 – Місцевий відмінок (в. б) іменників, прикметників, порядкових числівників і займенників (однина)	
Table 6.5 – Prepositional case of the adjectives, ordinal numerals and pronouns (sing.)....	52
Таблиця 6.6 – Відмінювання іменників, прикметників, порядкових числівників і присвійних займенників у множині	
Table 6.6 – Declension of the nouns, adjectives, ordinal numerals and possessive pronouns in plural	54
Таблиця 6.7 – Відмінювання іменників і прикметників	
Table 6.7 – Declension of the nouns and adjectives	57
Таблиця 6.8 – Позначення часу	
Table 6.8 – Time expression	59
ЧАСТИНА 7. ДІЄСЛОВО	
VERB	69
Таблиця 7.1 – Час дієслова	
Table 7.1 – Formation of verb tenses	69
Таблиця 7.2 – Вид дієслова	
Table 7.2 – Verb aspect	70
Таблиця 7.3 – Вживання доконаного і недоконаного виду дієслова	
Table 7.3 – The usage of perfective and imperfective aspects of the verb	71
Таблиця 7.4 – Дієслова руху	
Table 7.4 – Verbs of motion	72
Таблиця 7.5 – Творення активних дієприкметників	
Table 7.5 – Ways of forming active participles	76
Таблиця 7.6 – Творення пасивних дієприкметників	
Table 7.6 – Ways of forming passive participles	76
Таблиця 7.7 – Активні і пасивні конструкції	
Table 7.7 – Active and passive constructions	77
Додаток А	
Тематичний українсько-англійський словник.....	79
Додаток Б	
Англо-український розмовник.....	112
Список джерел інформації.....	116

Навчальне видання

**ЄМЕЦЬ Ігор Михайлович
СУЛЯТИЦЬКИЙ Анатолій Вікторович**

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА

**Навчальний посібник
для іноземних слухачів підготовчого відділення**

Роботу до видання рекомендувала Т.В. Креч

За редакцією авторів

План 2019 , поз.48

Підп. до друку 24.0419

Надруковано на ризографі

Тираж 50 прим.

Формат 60x84 1/16

Обл.-вид. арк. 5,6

Ум. друк. арк. 5,8

Зам. № 5706

Папір друк. № 2.

Безкоштовно.

ХНУБА, 61002, Харків, вул. Сумська, 40

Підготовлено та надруковано РВВ
Харківського національного університету
будівництва та архітектури